

Etusivu>NOT BETA>Perheoikeudelliset asiat>**Sovittelu perheasioissa**

Sovittelu perheasioissa

Sovittelusta voi olla apua erityisesti perheasioita koskevissa rajat ylittävissä riita-asioissa ja vanhempien tekemien lapsikaappausten yhteydessä. ”Perheasiat” voivat olla sekä puhtaasti yksityisiä riita-asioita että tilanteita, joissa on mukana myös viranomaisia.

Mitä rajat ylittävä perhesovittelu tarkoittaa käytännössä?

Rajat ylittävällä perhesovittelulla tarkoitetaan menettelyä, josta vastaa yksi (tai useampi) sovitteluun perehtynyt puolueeton henkilö, sovittelija. Sovittelijalla ei ole valtaa tehdä päätöksiä, vaan hänen tehtävänä on auttaa osapuolia pääsemään keskusteluyhteyteen ja löytämään sovintoratkaisu.

Jos riita-asia koskee lasta, sovittelun tuloksena tehty sovinto on räätälöity ratkaisu, jolla varmistetaan, että vanhemmat ottavat päätöksissään huomioon lapsen edun.

Perheasioita ovat mm. seuraavat: vanhempainvastuu ja oikeus tavata lasta, lapsikaappaukset, lastensuojelutoimenpiteet, lasten tai entisten kumppanien elatus sekä muut avio- tai avoliiton päättymisestä johtuvat seuraukset.

Osapuolia kannustetaan ottamaan vastuu perhettään koskevista päätöksistä ja sopimaan riitansa oikeusjärjestelmän ulkopuolella.

Sovittelussa voidaan luoda otollinen ilmapääri rakentaville keskusteluille ja varmistaa, että vanhemmat tekevät oikeudenmukaisia ratkaisuja, joissa otetaan huomioon lapsen etu.

Lisätietoja on saatavilla seuraavilla sivuilla:

- [Sovittelun keskeiset periaatteet ja vaiheet](#)
- [Rajat ylittävän sovittelun erityispiirteet](#)
- [Rajat ylittävän sovittelun kustannukset](#)
- [Rajat ylittävää sovittelua koskeva lainsäädäntö](#)

Tietoa kunkin jäsenvaltion oikeusjärjestelmästä saa napsauttamalla kyseisen valtion lippua.

Kuinka sovittelu toimii?

Riita-asian osapuolet voivat hakeutua sovitteluun kaikissa jäsenvaltioissa. Eräissä jäsenvaltioissa riita-asiaa käsittelevä tuomari voi ohjata osapuolet ensin sovitteluun.

Jos kaikki osapuolet suostuvat sovitteluun, valittu sovittelija laatii sovittelulle aikataulun. Se, miten sovittelija valitaan, riippuu jäsenvaltiosta. Lisätietoja on saatavilla kunkin jäsenvaltion sivuilla, jonne pääsee tämän sivun oikeassa laidassa olevien linkkien kautta.

Oikeudelliset edustajat voivat antaa lainsäädäntöä koskevia tietoja, joiden perusteella osapuolet voivat tehdä järveviä päätöksiä.

Sovittelussa aikaansaadut sopimukset voidaan vahvistaa täytäntöönpanokelpoisiksi, jos osapuolet niin haluavat. Tällainen vahvistus voidaan antaa esimerkiksi tuomioistuimen päätöksellä tai julkisen notaarin asiakirjalla.

Oikeudelliset edustajat voivat tarkistaa sovittelussa aikaansaadun sopimuksen varmistaakseen, että se on oikeudellisesti pätevä kaikissa oikeusjärjestelmissä, joihin asia liittyy.

Miksi sovittelua kannattaa yrittää?

Sovittelussa voi itse vaikuttaa riita-asian ratkaisuun.

Sovittelu on käyttäjäystävällinen menettely, jossa osapuolilla on ratkaiseva asema.

Sovittelun yhteydessä on mahdollista tarkistaa ja mukauttaa riidan kohteena olevan asian laajuutta.

Osapuolet voivat tehdä päätöksiä ja sopia asioista, mutta heitä ei pakoteta siihen.

Sovittelun kokeileminen ei estä viemästä asiaa myöhemmin oikeuden käsiteltäväksi tai jatkamasta jo vireillä olevaa oikeuskäsittelyä.

Sovittelussa kaikki osapuolet voivat olla samaan aikaan voittajia.

Sovittelija on puolueeton, koulutuksen saanut henkilö, joka avustaa osapuolia ratkaisemaan asian itse.

Oikeudenkäyntiin verrattuna sovittelu on suhteellisen edullista.

Sovittelu on suhteellisen nopea menettely. Osapuolet voivat sopia aikataulusta keskenään, ja tapaamisia voidaan järjestää missä vain.

Sovittelussa voidaan tehdä joustavia (räätälöityjä) ratkaisuja, ja se auttaa pitämään yllä tai luomaan rakentavia suhteita osapuolten myöhempää yhteydenpitoa silmällä pitäen.

Sovittelussa on mahdollista saada tukea ja neuvoja oikeudelliselta edustajalta.

Sovittelu voi vähentää tarvetta käsitellä riita-asioita myöhemmin tuomioistuimessa.

Kuinka löydän sovittelijan.

Sovittelun rajoitukset

Jos vaikuttaa siltä, että tapaus ei sovellu ratkaistavaksi sovittelussa tai että toinen (tai kumpikaan) osapuoli ei ole halukas yrittämään sovittelua, asia on ratkaistava oikeuskäsittelyssä. Kun arvioidaan, soveltuuko jokin tapaus sovitteluun, on kiinnitettävä huomiota erityisesti mahdollisiin riskeihin, kuten perheväkivaltaan ja sen vakavuuteen, huumeiden tai alkoholin väärinkäyttöön, lasten kaltoinkohteluun jne. Sovittelijan ja sovittelusta vastaavan järjestön on arvioitava soveltuvuus tapauskohtaisesti asiaa koskevien normien perusteella.

Päivitetty viimeksi: 18/01/2019

Tätä sivustoa ylläpitää Euroopan komissio. Sivuston tiedot eivät välttämättä edusta Euroopan komission virallista kantaa. Komissio ei ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. EU:n sivustoihin sovellettavat tekijänoikeussäännöt löytyvät oikeudellisesta huomautuksesta.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Belgia

Sovittelusta (*médiation / bemiddeling*) säädetään 21. helmikuuta 2005 annetulla lailla. Kuten sovittelu yleensä, myös perheasioiden sovittelu voidaan toteuttaa joko oikeudenkäyntimenettelyn yhteydessä (tuomioistuinsovittelu) tai tuomioistuimen ulkopuolella (vapaaehtoinen sovittelu).

Sovittelun aloittaminen edellyttää molempien osapuolten suostumusta, riippumatta siitä, ehdottaako sitä tuomari vai jompikumpi osapuolista.

Osapuolet valitsevat yhdessä sovittelijan (oikeudenkäyntilain 1734 §:n 1 momentti), joka voi olla liittovaltion sovittelulautakunnan (Commission fédérale de médiation / Federale Bemiddelingscommissie) valtuuttama. Kumpikin osapuoli voi milloin tahansa lopettaa sovittelun (oikeudenkäyntilain 1729 §).

Sovittelussa voidaan käsitellä koko riita-asiaa tai vain osaa siitä (oikeudenkäyntilain 1735 §:n 2 momentti).

Kaikissa perhetuomioistuimissa käsiteltävissä asioissa tuomioistuimen kirjaaja ilmoittaa osapuolille sovittelun mahdollisuudesta heti kun haaste on nostettu ja antaa sitä varten tarvittavat tiedot (oikeudenkäyntilain 1253 b §:n 1 momentti). Kun avioeroa on haettu yhteiselämän korjaamattoman kariutumisen perusteella (*divorce pour désunion irrémédiable*), tuomari voi määrätä menettelyn keskeytettäväksi enintään kuukauden ajaksi, jotta osapuolet voivat ottaa

selvää sovittelun mahdollisuuksista (oikeudenkäyntilain 1255 §:n 6 momentin 2 kohta). Perhetuomioistuinten yhteydessä toimii ns. sovittelujaostoja (*chambre de règlement amiable*, oikeudenkäyntilain 731 §), joissa tuomari pyrkii saattamaan osapuolet sovintoon, vaikka ei ratkaisekaan asiaa lopullisesti.

Oikeudenkäyntilaissa tarkoitettua sovittelun perusteella tuomari ei nimittäin voi toimia sovittelijana.

Sovittelu on luottamuksellista, ja sovittelijaa sitoo ammatillinen salassapitovelvollisuus (oikeudenkäyntilain 1728 §:n 1 momentti).

Sovittelumenettelyssä on kolme vaihetta:

- tuomari nimittää sovittelijan

- tuomari lykkää asian oikeuskäsittelyä ja vahvistaa sovittelijan palkkion

- sovitteluratkaisu: jos sovittelu on tuottanut tulosta, osapuolet tekevät kirjallisen sovintosopimuksen (*accord de médiation*), ja tuomari vahvistaa sen. Jos sen sijaan sovittelussa ei ole päästy ratkaisuun, osapuolet voivat aloittaa oikeudenkäyntimenettelyn (tai jatkaa sitä) tai pyytää yhdessä toisen sovittelijan nimeämistä.

Osapuolet ja sovittelija sopivat yhdessä etukäteen sovittelijan palkkiosta ja muista kuluista ja niiden maksamisesta.

Linkki sivustolle, jossa on luettelo Belgiassa toimivista perheasioiden sovittelijoista: <http://www.fbc-cfm.be/fr/trouver-un-mediateur>

Linkki sivustolle, jossa on tietoa perheasioiden sovittelusta ja sovittelusta Belgiassa yleensä: <http://www.fbc-cfm.be/fr/mediation>

Perheasioiden sovittelua koskeva Belgian lainsäädäntö: <http://www.fbc-cfm.be/fr/content/national-0>

Päivitetty viimeksi: 17/01/2017

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Tšekki

Tšekissä sovittelusta säädetään sovittelua koskevassa laissa 202/2012, jäljempänä 'laki', joka tuli voimaan 1. syyskuuta 2012 ja jolla pannaan täytäntöön direktiivi 2008/52/EY tietyistä sovittelun näkökohdista siviili- ja kauppaoikeuden alalla.

Laki tarjoaa oikeudelliset puitteet sovittelulle siviilioikeudellisissa asioissa, mukaan lukien perheoikeudelliset asiat. Jotta sovittelija voidaan kirjata sovittelijoiden rekisteriin ja jotta hän voi toimia sovittelijana lain mukaisesti, hänen on läpäistävä ammatillinen pätevyyskoe.

Tarvittaessa tuomioistuin voi määrätä, että oikeudenkäyntimenettelyn osapuolet tapaavat rekisteröidyn sovittelijan enintään kolmen tunnin ajan, ja samalla keskeyttää menettelyn. Jos osapuoli kieltäytyy osallistumasta tapaamiseen sovittelijan kanssa ilman pätevää syytä, tuomioistuin voi määrätä sanktion jättämällä poikkeuksellisesti korvaamatta osapuolelle menettelyn kulut tai osan niistä siinä tapauksessa, että osapuoli voittaa jutun.

Linkki valtakunnalliseen luetteloon perheoikeudellisia asioita käsittelevistä rekisteröidyistä sovittelijoista:

http://mediatori.justice.cz/MediatorPublic/Public/FR003_ZverejneniVybranychUdaju.aspx

Linkki valtakunnalliselle sivustolle, jolta löytyy tietoa sovittelusta yleensä ja erityisesti sovittelusta perheoikeudellisissa asioissa:

Tällaista sivustoa ei ole.

Linkit kansalliseen lainsäädäntöön, joka koskee sovittelua perheoikeudellisissa asioissa:

<http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/ViewFile.aspx?type=c&id=6196>

http://www.cak.cz/assets/zakon-o-mediaci_aj.pdf (lakiteksti englanniksi)

Päivitetty viimeksi: 06/03/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Saksa

Lyhyt johdatus Saksan perhesovitteluun

Ote avioliittolainsäädäntöä käsittelevästä Saksan oikeus- ja kuluttajasuojaministeriön esitteestä (*Eherecht*), s. 73:

"6.2.5 Perhesovittelu

Usein asumus- ja avioeron osapuolet haluavat järjestää perhesuhteensa yhteisymmärryksessä. Näissä tapauksissa sovittelumenettely on erinomainen vaihtoehto oikeudenkäynnille.

Sovittelusta säädetään sovittelulaissa (*Mediationsgesetz*), joka tuli voimaan 26. heinäkuuta 2012.

Sovittelussa puoliset pyrkivät puolueettoman sovittelijan avulla löytämään yhteisymmärryksessä ratkaisun, josta he itse ottavat vastuun.

Toisin kuin oikeudenkäynnissä, osapuolten todelliset edut ja tarpeet voidaan määrittää ja niiden perusteella voidaan päästä räätälöityyn ratkaisuun. Koska sovittelussa otetaan osapuolten edut paremmin huomioon kuin tuomioistuinkäsittelyssä, osapuolten on helpompi hyväksyä ratkaisu, ja se on yleensä kestävämpi. Sovittelussa on mahdollista sopia elatuksesta, omaisuudesta, huoltajuudesta tai lasten tapaamisesta.

Avioero-oikeudenkäynnissä tuomioistuin voi määrätä, että puoliset osallistuvat joko yhdessä tai erikseen maksuttomaan sovitteluun tai muuta avioeroon liittyvään riita-asiaan[1] sovellettavaa tuomioistuinten ulkopuolista riidanratkaisumenettelyä koskevaan tiedotustilaisuuteen, jonka tuomioistuimen nimeämä henkilö tai laitos järjestää, ja esittävät tästä todisteen (perheoikeudellisissa ja riidattomissa asioissa noudatettavaa menettelyä koskevan lain 135 § – FamFG). Määräystä ei voida panna pakkokeinoin täytäntöön. Tuomioistuin voi kuitenkin kustannusten jakautumisesta päättäessään ottaa huomioon, että määräystä ei ole noudatettu (FamFG, 150 §:n 4 momentti)."

Sama pätee lapsen elatusta, huoltajuutta ja tapaamisoikeutta koskeviin asioihin (FamFG, 156 §:n 1 momentin 3 ja 5 virke ja 81 §:n 2 momentin 5 kohta).

Myös näihin liittyen tuomioistuin voi määrätä, että vanhemmat osallistuvat sovitteluun tai muuta tuomioistuinten ulkopuolista riidanratkaisukeinoa koskevaan tiedotustilaisuuteen. Määräystä ei voida panna pakkokeinoin täytäntöön. Tuomioistuin voi kuitenkin myös tässä tapauksessa kustannusten jakautumisesta päättäessään ottaa huomioon, että määräystä ei ole noudatettu.

Linkkejä saksalaisille verkkosivuille, joilta voi löytää perhesovittelijan

Mediation bei internationalen Kindschaftskonflikten (MiKK e. V.), Fasanenstraße 12, D-10623 Berlin

<http://www.mikk-ev.de/>

– Zentrale Anlaufstelle für grenzüberschreitende Kindschaftskonflikte beim Internationalen Sozialdienst im Deutschen Verein (ZAnK), Michaelkirchstraße 17/18, D-10179 Berlin

<http://www.zank.de/>

Linkkejä saksalaisille verkkosivuille, joilla on tietoa perhesovittelusta tai sovittelusta ylipäänsä

– Bundesverband Mediation e.V. (BM), Wittestr. 30 K, D-13509 Berlin

<http://www.bmev.de/>

– Bundes-Arbeitsgemeinschaft für Familien-Mediation e.V. (BAFM), Spichernstraße 11, D-10777 Berlin

<http://www.bafm-mediation.de/>

Linkkejä perhesovittelua koskevaan Saksan lainsäädäntöön

– Bundesministerium der Justiz und für Verbraucherschutz, Mohrenstraße 37, D-10117 Berlin (oikeus- ja kuluttajansuojaministeriö)

<http://www.bmjv.de/>

– Gesetz zur Förderung der Mediation und anderer Verfahren der außergerichtlichen Konfliktbeilegung (laki sovittelun ja muiden tuomioistuinten ulkopuolisten riidanratkaisukeinojen edistämistä) (Saksan virallinen lehti BGBI. 2012, osa I, nro 35, 25.7.2012)

https://www.bmjv.de/SharedDocs/Gesetzgebungsverfahren/Archiv/Gesetz_zur_Foerderung_der_Mediation_und_anderer_Verfahren_der_au%C3%9Fgerichtlichen_Konfliktbeilegung.html

[1] Avioeroasiaan liittyvät esim. aviovarallisuutta, eläkehyvitystä, elatusta, yhteistä kotia ja kotitaloutta koskevat riidat.

Päivitetty viimeksi: 04/11/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [et](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Viro

Perhesovittelulla pyritään vähentämään avioero-riitoja. Se on tarkoitettu ennen kaikkea avio- tai asumuseroon päätyneille aviopuolisoille, jotka tarvitsevat riippumattoman asiantuntijan apua lapsiin liittyvien erimielisyyksien ratkaisemiseksi. Perhesovittelun tavoitteena on parantaa kommunikaatiota ja yhteistyötä, jotta voidaan keskustella siitä, miten lasten elämä järjestetään vastaisuudessa, ja tehdä sitä koskevia sopimuksia. Sovittelussa ei ole tavoitteena niinkään päästä sopuun vaan tehdä toimivia sopimuksia.

Palvelua voi saada seuraavilla tavoilla (tilanne huhtikuussa 2015):

sovitteluun ohjaa lapsen asuinpaikan paikallisviranomainen, joka myös maksaa osan sovittelusta;

sovitteluun ohjaa tuomioistuin, jolle asia on saatettu käsiteltäväksi, jolloin sovittelun maksavat osapuolet joko suoraan tai valtion oikeusapua haettuaan;

toinen vanhempi pyytää sovittelua ja maksaa sen itse, tai sovitteluun ohjataan Viron sovittelijoiden liiton kautta (jolloin palvelun maksavat osapuolet).

Kun sovittelun maksavat osapuolet, kustannukset vaihtelevat piirikunnittain. Tallinnassa ja muissa suuremmissa kaupungeissa yksi istunto maksaa 50–70 euroa, muualla Virossa 35–50 euroa. Istunto kestää 1,5 tuntia, ja niitä on keskimäärin 5 tai 6.

Perhesovittelua voivat antaa erityiskoulutuksen saaneet ja pätevöityneet psykologit, sosiaalialan (mm. lastensuojelun ja sosiaalityön) asiantuntijat ja lainopillisen koulutuksen saaneet asiantuntijat, joiden yhteystiedot ovat saatavilla [Viron sovittelijoiden liiton](#), käräjäoikeuksien ja paikallisviranomaisten verkkosivuilla.

Perhesovittelun järjestämistä Virossa koskevat seuraavat säädökset:

[sovittelulaki](#);

[sosiaalihuoltolaki](#);

[perhelaki](#) ja

[siviiliprosessilaki](#)

Viron vuosien 2015–2016 hallitusohjelmassa on yhtenä prioriteettina lastensuojelujärjestelmän vahvistaminen ja sen yhteydessä perhesovittelupalvelun kehittäminen. Viron sosiaaliministeriö ja oikeusministeriö valmistelevat yhdessä esitystä, jolla perhesovittelusäännöksiä täydennetään ja muutetaan palvelun järjestämisen ja rahoittamisen parantamiseksi.

Virossa työskentelee myös sovittelijoita, joilla on kansainvälinen pätevyys. He käsittelevät rajat ylittäviä sovittelutapauksia, joissa toinen vanhemmista on vinyt lapsen maahan, jossa ei ole lapsen syntymäpaikka tai tavanomainen asuinpaikka. Työkieliä ovat viro, englanti, venäjä ja suomi. Sovittelijoihin voi ottaa yhteyttä liiton [yleisen sähköpostiosoitteen](#) kautta.

Päivitetty viimeksi: 03/04/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Irlanti

Vuoden 2017 sovittelulaki (Mediation Act 2017) ei kata erityisesti rajat ylittävää sovittelua, ja kyseisen lain mukaan sovittelu on aina vapaaehtoista. Jos rajat ylittävää perhesovittelua toteutetaan Irlannissa, sovelletaan kyseisen lain säännöksiä.

Vuoden 2017 sovittelulaki <http://www.irishstatutebook.ie/eli/2017/act/27/enacted/en/html> otettiin käyttöön 1. tammikuuta 2018. Sovittelulaki muodostaa kattavan oikeudellisen kehyksen, jolla edistetään riitojen ratkaisua sovittelulla vaihtoehtona tuomioistuinkäsittelylle. Lain perimmäisenä tavoitteena on edistää sovittelua toteuttamiskelpoisena, tuloksellisena ja tehokkaana vaihtoehtona tuomioistuinkäsittelylle ja myös vaihtoehtona, jolla vähennetään oikeudenkäyntikuluja, vauhditetaan riitojen ratkaisua ja vähennetään tuomioistuinmenettelyihin usein liittyvää stressiä ja katkeruutta.

Laissa säädetään seuraavista asioista:

yleiset periaatteet, jotka koskevat sovittelun toteuttamista pätevien sovittelijoiden johdolla (6–8 §);

käytännösääntöjen käyttöönotto sovittelun toteuttamiseksi pätevien sovittelijoiden johdolla (9 §);

osapuolten välisen yhteydenpidon luottamuksellisuuden noudattaminen sovittelun aikana (10 §);

mahdollisen sovitteluneuvoston perustaminen tulevaisuudessa valvomaan alan kehitystä (12 §);

sellaisen lakimiehii ja oikeusasianajajia koskevan veloitteen käyttöönotto, jonka mukaisesti heillä on velvollisuus neuvoa riita-asioiden osapuolia harkitsemaan sovittelua riita-asian ratkaisemiseksi (14 ja 15 §);

tuomioistuin voi omasta tai osapuolten aloitteesta pyytää osapuolia harkitsemaan sovittelua riita-asian ratkaisemiseksi (16 §);

sovittelun vaikutus määrä- ja vanhentumisaikoihin (18 §);

tuomioistuinin voi – määrätessään oikeudenkäyntikuluja lain 16 §:ssä tarkoitetuista menettelyistä ja katsoessaan sen oikeudenmukaiseksi – ottaa huomioon oikeudenkäynnin osapuolen mahdollisen perusteettoman kieltäytymisen sovittelusta, johon tuomioistuin on kehottanut osapuolta osallistumaan 16 §, 20 § ja 21 §:n nojalla, tai siihen osallistumatta jättämisen.

Sovittelulakia sovelletaan kaikkiin siviilioikeudellisiin menettelyihin, jotka voidaan panna vireille tuomioistuimessa, lukuun ottamatta tiettyjä sovittelulain 3 §:ssä säädettyjä poikkeuksia.

Päivitetty viimeksi: 24/07/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Kreikka

Perhesovittelu

Perheasioiden sovittelulla (Οικογενειακή Διαμεσολάβηση) tarkoitetaan perheen sisäisten riita-asioiden sovittelua tuomioistuinten ulkopuolella. Kyseessä voivat olla avio- tai avopuolisoiden raha- tai omaisuusriidat, vanhempien ja lasten väliset riidat sekä muut perheen sisäiset kiistat. Sovittelussa pyritään ohjaamaan osapuolia pääsemään yhdessä kaikkien hyväksyttävissä olevaan ratkaisuun.

I. *Sovittelu* sisällytettiin Kreikan oikeusjärjestykseen sovittelusta siviili- ja kauppaoikeuden alalla annetulla **lailla nro 3898/2010** (*Kreikan virallinen lehti FEK A' 211/16.10.2010*), jolla saatettiin 21 päivänä toukokuuta 2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/52/EY osaksi Kreikan lainsäädäntöä. Lain nro 3898/2010 2 §:n mukaisesti sovittelua voidaan käyttää yksityisoikeudellisissa riita-asioissa, jos sen osapuolet niin sopivat ja jos riita on lain mukaan heidän ratkaistavissaan. Saman lain 8 §:ssä säädetään lisäksi seuraavasti: "1. Osapuolet tai heidän lailliset edustajansa tai tarvittaessa oikeushenkilöiden edustajat osallistuvat sovittelumenettelyyn valtuuttamiensa asianajajien kanssa. 2. Osapuolet tai heidän valitsemansa muu henkilö määrää sovittelijan. 3. Sovittelija päättää sovittelumenettelystä yhteisymmärryksessä osapuolten kanssa. Osapuolet voivat keskeyttää sovittelun milloin tahansa. Sovittelumenettely on luottamuksellinen eikä siitä pidetä pöytäkirjaa. Sovittelija voi sovittelun aikana olla yhteydessä molempiin osapuoliin ja tavata molempia osapuolia." Sovittelun päätteeksi sovittelija laatii sovittelupöytäkirjan (lain nro 3898/2010 9 §). Pöytäkirja sisältää muun muassa sopimuksen, jonka ovat allekirjoittaneet sovittelija, osapuolet ja heidän valtuuttamansa asianajajat. Jos yksikin osapuoli sitä pyytää, sovittelija tallettaa sopimuksen toimivaltaisen, yhden tuomarin kokoonpanossa toimivan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon, jolloin sopimuksesta tulee täytäntöönpanokelpoinen. Sovittelijalle maksetaan tuntikorvausta enintään 24 tunnilta, mihin sisältyy myös sovittelumenettelyn valmisteluun käytetty aika. Osapuolet ja sovittelija voivat sopia korvauksen suorittamisesta eri tavalla. Osapuolet maksavat yhtä suuren osan korvauksesta, ellei toisin sovita. Kumpikin osapuoli maksaa valtuuttamansa asianajan korvauksen. Tuntikorvauksen suuruudesta ja mukautuksista on määrätty oikeusministeriön päätöksellä.

(Ks. <http://www.diamesolavisi.gov.gr/>)

II. Lisäksi **siviiliprosessilain 214 B §:n** 1 momentissa (joka lisättiin lain nro 4055/2012 7 §:llä) otettiin käyttöön *tuomioistuinsovittelu (Δικαστική Μεσολάβηση)*: "yksityisoikeudellisia riita-asioita voidaan sovittaa myös tuomioistuimessa. Asian vieminen tuomioistuimen käsiteltäväksi on vapaaehtoista, ja se voidaan tehdä ennen kanteen nostamista tai sen vireilläoloaikana." Saman pykälän 3 momentin viimeisessä kappaleessa todetaan, että "jokainen asianomainen voi tehdä valtuuttamansa asianajajan välityksellä kirjallisen pyynnön asian viemiseksi sovittelijana toimivan tuomarin käsiteltäväksi". 4. "Tuomioistuin, jossa asia on vireillä, voi milloin tahansa asiasta riippuen ja ottaen huomioon kaikki olosuhteet kehottaa osapuolia käyttämään tuomioistuinsovittelua riita-asian ratkaisemiseksi ja samanaikaisesti, jos osapuolet siihen suostuvat, lykätä asian käsittelyä enintään kuudella kuukaudella." 5. "Jos osapuolet pääsevät sopimukseen, laaditaan sovittelupöytäkirja. Pöytäkirjan allekirjoittavat sovittelija, osapuolet ja heidän valtuuttamansa asianajajat, ja alkuperäinen asiakirja talletetaan sen alueen, jolla sovittelu käytiin, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon... Sen jälkeen kun sovittelupöytäkirja on toimitettu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon, se toimii täytäntöönpanomääräyksenä siviiliprosessilain 904 §:n 2 momentin c alamomentin mukaisesti, jos osapuolet ovat yhtä mieltä sen täytäntöönpanokelpoisuudesta."

Tuomioistuinsovittelun kustannukset kuuluvat oikeusavusta pienituloisille kansalaisille annetun lain (nro 3226/2004) soveltamisalaan.

Lisäksi on tärkeä tietää, että **siviiliprosessilakiin** lisättiin hiljattain **116A §** (lain nro 4335/2015 1 §:n 2 momentilla), jossa todetaan, että "tuomioistuin kannustaa jokaisen menettelyn kaikissa vaiheissa... valitsemaan sovittelun riita-asian ratkaisemiseksi tuomioistuimen ulkopuolella". Sen lisäksi **siviiliprosessilain 214C §:ssä** todetaan, että "tuomioistuin ehdottaa osapuolia turvautumaan sovitteluun, jos asia soveltuu soviteltavaksi. Jos osapuolet hyväksyvät tämän ehdotuksen, asian käsittelyä lykätään kolmella kuukaudella. Asian käsittelyä lykätään myös silloin, kun osapuolet itse päättävät turvautua sovitteluun kesken oikeusmenettelyn..."

Kreikan lainsäädännössä ei säädetä varsinaisesta perhesovittelusta, vaan perheasioiden sovitteluun sovelletaan edellä mainittuja sovittelua ja tuomioistuinsovittelua koskevia yleisiä sääntöjä.

Eri kansallisuuksiin kuuluvat avio- tai avoparit muodostavat monikulttuurisia perheitä. Tällaisen parin erotessa eroon voi liittyä tavallisesti esiin tulevien kiistanaiheiden (kuten vanhempainvastuu, lasten huoltajuus, tapaamisoikeudet, lasten elatus, omaisuuden jako) lisäksi myös rajat ylittäviä mahdollisesti hyvinkin vakavia kiistoja, kuten lapsikaappaukset. Tällöin voidaan soveltaa edellä mainittuja sovittelua ja tuomioistuinsovittelua koskevia yleisiä sääntöjä. Ne vastaavat vuoden 1980 Haagin yleissopimuksen 7 artiklan 2 kohdan c alakohtaa ja asetuksen (EY) N:o 2201/2003 (Bryssel IIa -asetus) 55 artiklan 2 kohtaa.

Päivitetty viimeksi: 18/01/2017

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [es](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Espanja

1 Perhesovittelua koskeva menettely

Sovittelu perheasioissa on täysin vapaaehtoista Espanjassa. Sen tavoitteena on muun muassa helpottaa rajat ylittävää perhesovittelua. Sovittelua koskevassa yleisessä lainsäädännössä mainitaan nimenomaisesti, että sovittelua voidaan käydä videoneuvottelun tai muiden ääntä ja kuvaa välittävien sähköisten välineiden välityksellä. Osapuolet voivat aloittaa sovittelun niin ennen oikeudenkäyntiä kuin asian käsittelyn ajanakin. Myös sovittelun tuloksena saatua tuomioistuimen ratkaisua voidaan sovitella sen muuttamiseksi tai täytäntöönpanon helpottamiseksi. Jos osapuolet pääsevät sovintoon ennen oikeudellista menettelyä, heidän asiaansa voidaan soveltaa nopeampaa yksinkertaistettua menettelyä. Osapuolet esittävät sopimuksen yhdessä perhetuomioistuimelle (*Juzgado de Familia*), joka vahvistaa sopimuksen, jos se ei ole lainvastainen eikä vastoin pariskunnan alaikäisten tai vammaisten lasten etuja. Jos osapuolilla ei ole alaikäisiä tai vammaisia lapsia, he voivat myös esittää sopimuksensa suoraan notaarille. Notaari laatii sopimuksesta asiakirjan, jolla on samat vaikutukset kuin tuomioistuimen päätöksellä.

Jos oikeudenkäynti on alkanut ilman sovittelua, tuomari voi asiaan liittyvät olosuhteet huomioon ottaen suosittelua osapuolille sovittelua. Tällöin perhetuomioistuimien ohjaa heidät maksuttomaan tiedotustilaisuuteen. Jos osapuolet päättävät aloittaa sovittelun, oikeudenkäyntiä ei keskeytetä paitsi osapuolten pyynnöstä. Jos he päätyvät sovintoon, tuomioistuimien vahvistaa sen. Jos he sen sijaan eivät pääse sovintoon tai eivät halua käyttää sovittelua, tuomioistuimien ratkaisee tuomiossaan kaikki seikat, joista osapuolet ovat eri mieltä.

Perhesovittelu ei ole vaihtoehto silloin, kun osapuolten välillä on vireillä sukupuoleen perustuvan väkivallan vuoksi aloitettu oikeudenkäynti.

Perhesovittelua koskeva tiedotustilaisuus on maksuton, mutta varsinainen sovittelu on maksullista, paitsi jos osapuolilla on oikeus oikeusapuun. Tiedot siitä, millaista maksutonta oikeusapua on tarjolla ja millaisin ehdoin, löytyvät oikeusministeriön sivustolta <http://www.mjusticia.gob.es/cs/Satellite/Portal/es/servicios-ciudadano/tramites-gestiones-personales/asistencia-juridica-gratuita>

2 Perhesovittelijan ammatti ja sovittelijan löytäminen

Sovittelijalla on oltava yliopistotutkinto tai tutkinto korkeammasta ammatillisesta koulutuksesta sekä erityiskoulutus sovittelijan työn tekemiseen. Tällaista erityiskoulutusta tarjoavat sitä varten akkreditoituidut laitokset.

Rekistereitä, joihin sovittelijat voivat kirjautua, on sekä kansallisella tasolla (sovittelijarekisteri ja sovitteluinstituutti, *Registro de Mediadores e Instituciones de Mediación*, ks. verkko-osoitteet alempana) että itsehallintoalueilla. Sovittelijan ei kuitenkaan tarvitse kirjautua mihinkään rekisteriin voidakseen sovittella perheasioita.

Lähes kaikilla itsehallintoalueilla on julkinen sovittelupalvelu. Lisätietoa löytyy itsehallintoalueiden verkkosivustoilta kohdasta sovittelu (*mediación*). Sivustoilla selitetään, miten sovittelu toimii, ja annetaan linkkejä sovittelijarekistereihin, jos sellaisia on tarjolla. Sivustoilta löytyy usein myös sovittelupyynnöitä koskevia lomakkeita, joissa ohjataan ottamaan yhteyttä sovitteluun erikoistuneisiin tahoihin.

Perheasioiden sovittelijaa etsittäessä on pidettävä erillään kaksi tilannetta sen mukaan, käytetäänkö sovittelua oikeudenkäynnin jo alettua vai oikeudenkäynnistä riippumatta. Jos sovittelupyynnöksi esitetään oikeudenkäynnin aloittamisen jälkeen, asiaa hoitava perhetuomioistuin ohjaa osapuolet tarjoamaansa perhesovitteluun. Jos taas sovittelupyynnöksi esitetään ennen oikeudenkäyntiä tai siitä erillään, osapuoli joutuu itse etsimään perhesovittelijan. Lisätietoja sovittelijoista löytyy seuraavilta sivustoilta:

– kansallinen sovittelijarekisteri ja sovitteluinstituutti <http://www.mjusticia.gob.es/cs/Satellite/Portal/es/areas-tematicas/registros/mediadores-instituciones>

– oikeusministeriön ehdottamat tahot https://www.administraciondejusticia.gob.es/paj/publico/ciudadano/servicios/mediacion/servicios_mediacion/

– sovittelupalvelut itsehallintoalueittain Espanjan yleisen oikeusneuvoston (*Consejo General del Poder Judicial*) sivustolla <http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Temas/Mediacion/Organos-judiciales-que-ofrecen-mediacion/Mediacion-Familiar/>

– autonomisten alueiden sovittelupalvelut, joista ne antavat tietoa sivustoillaan.

Lisätietoja perhesovittelua koskevasta menettelystä, sovellettavasta lainsäädännöstä ja nykyisistä sovittelupalveluista eri itsehallintoalueilla sekä noudatettavista säännöistä on saatavilla Espanjan yleisen oikeusneuvoston sivustolla <http://www.poderjudicial.es/cgpj/es/Temas/Mediacion>.

Päivitetty viimeksi: 04/09/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [fr](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Ranska

Rajat ylittävää perhesovittelusta säädetään kansainvälisellä ja EU:n tasolla tehtävää yhteistyötä koskevissa säädöksissä. Ranskan keskushallinnon yhteydessä toimii yksikkö, jonka tehtävänä on edistää rajat ylittävien riita-asioiden ratkaisemista sovinnossa ja ilman aiheetonta viivytyksiä. Tällä sivulla esitellään myös sovittelua koskeva Ranskan lainsäädäntö, jota voidaan joutua soveltamaan rajat ylittävissä menettelyissä.

Sovittelua koskeva Ranskan lainsäädäntö:

Tuomioistuinsovittelu otettiin Ranskassa käyttöön 8.2.1995 annetulla lailla nro 95-125 ja 22.7.1996 annetulla asetuksella 2012-66. Riita-asiaa käsittelevä tuomari voi osapuolten suostumuksella nimittää sovittelijan, joka on erityisen koulutuksen saanut puolueeton ja riippumaton henkilö.

Vuoden 1995 lakia muutettiin 16.11.2011 annetulla asetuksella 2011-1540, jolla 21.5.2008 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/52/EY saatetaan osaksi Ranskan lainsäädäntöä. Kyseisen lain määritelmän mukaan sovittelulla tarkoitetaan jäsenneulyä menettelyä, jonka avulla vähintään kaksi osapuolta pyrkii löytämään keskinäiseen riita-asiaansa sovintoratkaisun ulkopuolisen välittäjän avulla. Määritelmä kattaa kaikki sovittelun eri muodot.

Perhesovittelua varten on olemassa valtiollinen tutkinto, josta säädetään 2.12.2003 annetulla asetuksella [\(sosiaalitoimesta ja perheistä annetun lain \(Code de l'Action Sociale et des Familles\) R.451-66 § ja sitä seuraavat pykälät\)](#) sekä 12.2.2004 ja 19.3.2012 annetuilla määräyksillä. Perhesovittelijalta ei kuitenkaan tätä nykyä vaadita tämän tutkinnon suorittamista, koska perhesovittelu ei ole säännelty ammatti.

Sovittelijat voivat työskennellä joko jossakin järjestössä tai itsenäisesti.

Perhesovitteluun voidaan turvautua

1) ennen asian viemistä tuomioistuimeen (ns. perinteinen sovittelu), jolloin osapuolet ottavat itse yhteyttä sovittelijaan

2) oikeudenkäyntimenettelyn yhteydessä (siviiliprosessilain 1071 § ja siviililain 255 ja 373-2-10 §):

perheoikeuden tuomari voi ehdottaa osapuolille sovittelua, ja jos nämä suostuvat siihen, tuomari nimittää perhesovittelijan hoitamaan tehtävää.

perheoikeuden tuomari voi ohjata osapuolet perhesovittelijan luo, joka kertoo heille perhesovittelun tarkoituksesta ja menettelyn kulusta.

Perheoikeuden tuomari voi vahvistaa sovittelun tuloksena aikaan saadun sopimuksen (siviiliprosessilain 1534 ja 1565 § ja niitä seuraavat pykälät). Tuomari vahvistaa sopimuksen, paitsi jos hän katsoo, ettei se turvaa riittävällä tavalla lapsen etua tai etteivät molemmat vanhemmat ole antaneet suostumustaan vapaaehtoisesti (siviililain 373-2-7 §:n 2 momentti) tai että sopimus voi muulla tavoin olla yleisen järjestyksen vastainen.

Kustannukset: Ensimmäinen tapaaminen perhesovittelijan kanssa on osapuolille maksuton. Perhesovittelusta peritään osapuolilta maksu, joka perustuu sovittelupalvelujen viralliseen hinnastoon. Periaatteena on, että kumpikin osapuoli maksaa kustakin istunnosta tulojensa mukaan määräytyvän summan. Jos osapuolelle on myönnetty julkista oikeusapua, valtio maksaa perhesovittelusta aiheutuvat kustannukset. Silloin kun sovittelu tapahtuu perheoikeuden tuomarin määräyksestä, asianajajan palkkiota korotetaan virallisen hinnaston mukaisesti.

Linkki asiaa koskeviin siviiliprosessilain säännöksiin on [täällä](#) (56 Kb) [fr](#)

Linkki perhesovittelua koskevalle [oikeusministeriön tietosivulle](#)

Lähintä perhesovittelijaa voi etsiä sovittelijoiden luettelosta seuraavan sivuston välilehdellä "catégories" hakusanalla "médiation familiale" [Justice en région](#)

Rajat ylittävä perhesovittelu:

Rajat ylittävistä perhesovittelusta säädetään perheoikeudellisissa asioissa tehtävää kansainvälistä yhteistyötä koskevissa säädöksissä (25. lokakuuta 1980 tehty Haagin yleissopimus ja Bryssel II a -asetus), jotta voidaan helpottaa sovintoratkaisuun pääsemistä lapsen palauttamiseksi kansainvälisissä lapsikaappaustapauksissa tai toisen vanhemman tapaamisoikeudesta sopimiseksi.

Asianomaiset voivat

1) ottaa yhteyttä sovittelijoihin, jotka harjoittavat ammattia itsenäisesti tai jossakin järjestössä: luettelo sovittelijoista, jotka voivat toimia rajat ylittävissä perheoikeudellisissa asioissa, on saatavana seuraavalla sivustolla: <http://www.justice.gouv.fr/26139> (tai klikkaamalla suoraan [täällä](#)).

2) Sovittelijan voi löytää myös keskusviranomaisen yhteydessä toimivan yksikön avulla: Ranskan oikeusministeriön yhteydessä toimii kansainvälisestä perhesovittelusta vastaava yksikkö Cellule de médiation familiale internationale (CMFI). Kun yksikkö saa käsiteltäväkseen uuden rajat ylittävän tapauksen, se tarjoaa apua joko ennen oikeudenkäyntimenettelyä, sen aikana ja/tai sen jälkeen. Sovittelussa aikaan saadut sopimukset toimitetaan asianomaisten maiden tuomioistuimille, tarvittaessa sen jälkeen kun osapuolten asianajajat ovat ne hyväksyneet.

Rajat ylittävä perhesovittelu aloitetaan siten, että jompikumpi vanhemmista esittää sitä koskevan pyynnön keskusviranomaiselle, joka välittää pyynnön edelleen toiselle vanhemmalle. Sovittelu on aina **vapaaehtoista: ketään ei voi pakottaa osallistumaan rajat ylittävään perhesovitteluun.**

Kansainvälisestä perhesovittelusta vastaava keskusviranomaisen yksikkö hoitaa tehtävänsä suhteessa kumpaankin vanhempaan puolueettomasti ja täysin luottamuksellisesti.

Oikeusministeriön yhteydessä toimivan kansainvälisestä perhesovittelusta vastaavan yksikön sovittelupalvelut ovat maksuttomia. Sovittelua koskeva hakemus, johon on liitettävä Ranskassa tai ulkomailla vireillä olevia tai jo päättyneitä menettelyjä koskevat asiakirjat, lähetetään seuraavaan osoitteeseen: Ministère de la Justice

Direction des affaires civiles et du Sceau – BDIP

Cellule de médiation familiale internationale

13 place Vendôme

75 042 Paris Cedex 01

Hakemuksen voi toimittaa myös sähköpostitse osoitteeseen entraide-civile-internationale@justice.gouv.fr

Kansainvälisestä perhesovittelusta vastaava Ranskan oikeusministeriön yksikkö: <http://www.justice.gouv.fr/justice-civile-11861/enlevement-parental-12063/la-mediation-21106.html>

Päivitetty viimeksi: 19/01/2017

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Kroatia

SOVITTELU

Kroatiassa tuli 1. marraskuuta 2015 voimaan uusi perhelaki (*Obiteljski zakon*; virallisen lehden (*Narodne novine*) nro 103/15). Laki muodostuu 10 erillisestä osasta, joista seitsemäs koskee pakollista perheneuvontaa ja perheasiain sovittelua.

Pakollisen perheneuvonnan tarkoituksena on auttaa perheenjäseniä sopimaan perheen sisäisistä suhteista, joiden jatkuminen pyritään turvaamaan varsinkin lasten osalta. Neuvonnassa asianosaisille myös kerrotaan oikeudellisista seuraamuksista siinä tapauksessa, etteivät he pääse sovintoon, sekä siitä, miten pannaan vireille oikeudellinen menettely, jossa päätetään lapsen henkilökohtaisista oikeuksista. Pakollinen perheneuvonta tapahtuu asiantuntijaryhmän ohjauksessa sen paikkakunnan sosiaaliturvakeskuksessa, joka on lapsen vakituinen tai tilapäinen kotipaikka tai av(i)opuolisoiden viimeinen yhteinen vakituinen tai tilapäinen kotipaikka. Perhelain mukaan pakollista perheneuvontaa ei suoriteta ennen täytäntöönpano- tai välitoimimenettelyn vireillepanoa. Perheenjäsenen on osallistuttava neuvontaan henkilökohtaisesti, ei edustajan välityksellä.

Pakollinen perheneuvonta tapahtuu 1) ennen avioeron vireillepanoa, kun puolisoilla on yhteinen alaikäinen lapsi, ja 2) ennen muiden, vanhempainvastuuseen ja henkilökohtaisiin suhteisiin lapsen kanssa liittyvien oikeudellisten menettelyjen vireillepanoa. Pakollista perheneuvontaa ei järjestetä ennen avioeromenettelyä, jos puolisoista toinen tai molemmat 1) ovat oikeustoimikelvottomia eivätkä ymmärrä menettelyn tarkoitusta ja seurauksia edes ammatillaisen avustuksella, 2) ovat harkintakyvyttömiä tai 3) jos heidän vakituinen tai tilapäinen kotipaikkansa ei ole tiedossa.

Pakollinen perheneuvonta toteutetaan jommankumman osapuolen pyynnöstä, joka on toimitettava sosiaaliturvakeskukseen kirjallisesti tai kirjattavalla suullisella ilmoituksella. Sosiaaliturvakeskuksen on tällaisen pyynnön saatuaan vahvistettava tilaisuuden ajankohta ja kutsuttava osapuolet siihen. Sosiaaliturvakeskus voi poikkeuksellisesti järjestää osapuolille erilliset neuvontatilaisuudet, jos se katsoo, että yhteinen neuvonta on hyödytön tai jos osapuolista toinen tai molemmat ovat sitä perustelluista syistä pyytäneet.

Perheasiain sovitteluun osallistuminen on perheenjäsenille vapaaehtoista. Tästä periaatteesta poiketen sovittelun ensimmäinen istunto on pakollinen ennen avioeron vireillepanoa.

Perheasiain sovittelussa osapuolet pyrkivät ratkaisemaan perhesuhteisiin liittyvät erimielisyytensä sovinnollisesti yhden tai useamman sovittelijan avustuksella. Perheasiain sovittelijana voi toimia vain sovittelijarekisteriin kirjattu ja erityiskoulutuksen saanut henkilö, joka pysyy puolueettomana. Sovittelun perimmäisenä tarkoituksena on päästä sopimukseen yhteishuoltajuudesta ja muista lapseen liittyvistä asioista. Sen lisäksi osapuolet voivat sopia muista, esimerkiksi omaisuuteen liittyvistä asioista.

Perheasiain sovittelu ei tule kysymykseen 1) tapauksissa, joissa sosiaaliturvakeskuksen asiantuntijaryhmä tai perheasiain sovittelija katsoo, että puolisoitten tasavertainen osallistuminen sovitteluun ei ole perheväkivallan takia mahdollista, 2) jos puolisoista toinen tai molemmat ovat oikeustoimikelvottomia eivätkä ymmärrä menettelyn tarkoitusta ja seurauksia edes ammatillaisen avustuksella, 3) jos puolisoista toinen tai molemmat ovat harkintakyvyttömiä tai 4) jos toisen puolison vakituinen tai tilapäinen kotipaikka ei ole tiedossa.

Perheasiain sovittelu voidaan toteuttaa muusta oikeudellisesta menettelystä irrallaan ja sitä ennen, sen aikana tai sen jälkeen. Perhelain mukaan perheasiain sovittelua ei suoriteta ennen täytäntöönpano- tai välitoimimenettelyn vireillepanoa. Henkilökohtaisia suhteita lapsen kanssa koskevan täytäntöönpanomenettelyn kuluessa tuomioistuin voi kuitenkin poikkeuksellisesti ehdottaa osapuolille perheasiain sovittelua. Tuomioistuin voi osapuolia kuultuaan ja tapauksen olosuhteet huomioon ottaen lykätä täytäntöönpanoa 30 päivällä ja määrätä asiantuntijan kuulemaan lasta asiassa tai ehdottaa osapuolille perheasiain sovittelua riidan ratkaisemiseksi. Tuomioistuin voi tarvittaessa antaa asiantuntijan kanssa järjestettävän kuulemisen tai perheasiain sovittelun aikana yksityiskohtaisemman päätöksen siitä, miten henkilökohtaiset suhteet lapsen kanssa järjestetään. Näin ei kuitenkaan toimita, jos perheasiain sovittelussa ei ole päästy ratkaisuun tai jos tarvitaan kiireellisiä toimenpiteitä.

Perheasiain sovittelija ja muut sovitteluun osallistuvat henkilöt eivät saa luovuttaa sovittelun kuluessa saamiaan tietoja kolmansille. Tämä ei kuitenkaan koske tilanteita, joissa tietojen luovuttaminen on välttämätöntä 1) sopimuksen täytäntöönpanoa varten tai 2) lapsen suojelemiseksi tilanteessa, jossa hänen hyvinvointinsa on uhattuna, taikka henkilön fyysiseen tai psyykkiseen koskemattomuuteen kohdistuvan vakavan loukkauksen riskin poistamiseksi.

Perheasiain sovittelijan on kerrottava osapuolille luottamuksellisuusperiaatteen soveltamisalasta.

Perhelain mukaan yhteishuoltajussopimus ja mahdolliset muut perheasian sovittelussa tehdyt sopimukset on laadittava kirjallisesti ja kaikkien osapuolten on allekirjoitettava ne. Niistä tulee täytäntöönpanokelpoisia sen jälkeen, kun tuomioistuimien on osapuolten pyynnöstä vahvistanut ne tuomioistuimen ulkopuolisessa menettelyssä.

Jos sovittelussa ei päästä sopimukseen yhteishuoltajuudesta tai muusta perhesuhteisiin liittyvästä riita-asiasta, sovittelija kirjaa loppuraporttiin, ovatko molemmat osapuolet osallistuneet sovitteluun aktiivisesti. Loppuraportti toimitetaan sovitteluun osallistuneille. Lisäksi sovittelija toimittaa sen sille tuomioistuimelle, joka oli keskeyttänyt oikeudellisen menettelyn sovittelun ajaksi.

Jos osapuolet oikeudellisen menettelyn kuluessa yhdessä ehdottavat riita-asiansa ratkaisemista perheasiain sovittelussa, tuomioistuimien voi keskeyttää menettelyn ja asettaa kolmen kuukauden määräajan, jonka kuluessa osapuolet voivat yrittää ratkaista riitansa sovittamalla. Jos tuomioistuimien katsoo oikeudellisen menettelyn aikana, että perheidiasta on mahdollista päästä sovintoratkaisuun, se voi itsekin ehdottaa osapuolille perheasiain sovittelua. Jos osapuolet suostuvat ehdotukseen, tuomioistuimien keskeyttää menettelyn ja asettaa kolmen kuukauden määräajan, jonka kuluessa osapuolet voivat yrittää ratkaista riitansa sovittamalla. Oikeudellista menettelyä jatketaan, jos osapuolet eivät onnistu sovitteluun riitojaan tuomioistuimen asettamassa kolmen kuukauden määräajassa tai jos ne itse sitä pyytävät ennen kyseisen määräajan umpeutumista. Tuomioistuimen on ennen menettelyn keskeyttämistä arvioitava, onko keskeytys asianmukaista ottaen huomioon, että lapsen oikeuksia ja etua koskevissa asioissa on toimittava nopeasti.

Perheasiain sovittelijan on sovittelun aikana muistutettava velvollisuudesta huolehtia lapsen hyvinvoinnista, ja vanhempien suostumuksella hän voi antaa lapsen esittää oman näkemyksensä asioista.

Sovittelusta vastannut sovittelija ei voi osallistua asiantuntijalausuntojen eikä perhetilannetta koskevien arvioiden laatimiseen eikä osallistua millään tavoin oikeudelliseen menettelyyn, jossa käsitellään sovittelun osapuolten riitoja, paitsi laissa erikseen säädettyissä tapauksissa.

Jos sovittelija on sosiaaliturvajärjestelmän palveluksessa, osapuolten ei tarvitse maksaa sovittelusta. Järjestelmän ulkopuolisten sovittelijoiden tapauksessa osapuolten on maksettava tarjotuista palveluista.

Sovittelua koskevia säännöksiä sovelletaan soveltuvin osin myös perheasiain sovitteluun.

Lisätietoja:

perhelaki (virallisen lehden nro 103/15)

perheasiain sovittelua koskevat säännöt (*Pravilnik o obiteljskoj medijaciji*; virallisen lehden nro 106/14)

laki sovittelusta (*Zakon o mirenju*; virallisen lehden nro 18/11)

Päivitetty viimeksi: 20/11/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Italia

Perhesovittelussa (*mediazione familiare*) avio- tai avopuolisot voivat yrittää ratkaista riitansa vapaaehtoiselta pohjalta yhden tai useamman sovittelijan avulla.

Sovittelija toimii välittäjänä, joka ohjaa osapuolia käsittelemään sekä eron emotionaalisia että aineellisia näkökohtia (omaisuuden jakaminen, elatusapu, yhteisen asunnon käyttö) ja kannustaa heitä laatimaan sopimuksen, joka parhaiten vastaa kaikkien perheenjäsenten etua.

Sovittelusta säädetään yleisellä tasolla *sovittelusta siviili- ja kauppaoikeuden alan riitojen sopimiseksi 18.6.2009 annetussa laissa nro 69 olevan 60 §:n täytäntöön panemiseksi* 4.3.2010 annetulla asetuksella nro 28 (sellaisena kuin se on muutettuna).

Asetuksessa määritellään menettely, jonka mukaan **siirrettävissä olevia oikeuksia** koskevia riita-asioita voidaan ratkaista tuomioistuimen ulkopuolella.

Tietyissä asioissa sovitteluun osallistuminen on asetettu **kanteen tutkittavaksi ottamisen edellytykseksi**.

Perheoikeuden alalla sovittelun kokeilemista edellytetään ainoastaan silloin kun kyseessä on perheoikeudellinen sopimus (sopimus, jolla **yritystä** siirtää joko koko **yrityksensä** tai osan siitä yhdelle tai useammalle jälkeläiselle).

Kaikkissa muissa perheoikeudellisissa asioissa sovitteluun osallistuminen on vapaaehtoista.

Lasten huoltajuutta koskevissa menettelyissä tuomari voi lykätä päätöksen antamista niin, että vanhemmat voivat asiantuntijoiden avulla yrittää päästä sovintoratkaisuun erityisesti lasten aineellisten ja muiden etujen huomioon ottamiseksi.

Sovittelu voi tapahtua **julkisissa tai yksityisissä organisaatioissa**, jotka on rekisteröity oikeusministeriön ylläpitämään **sovitteluelinten rekisteriin**.

Luetello on saatavilla seuraavan linkin kautta:

 <https://mediazione.giustizia.it/ROM/ALBOORGANISMIMEDIAZIONE.ASPX>

Italian asianajajaliittoon kuuluvilla asianajajilla on oikeus toimia sovittelijana.

Monissa Italian kunnissa on mahdollista käyttää **perhesovittelupalveluja**, perheneuvojen, sosiaalipalvelujen ja terveydenhuoltolaitosten välityksellä.

Sovittelun ohella riitoja voi yrittää ratkoa tuomioistuimen ulkopuolella myös ns. **avustetun neuvottelun** (*negoziazione assistita*) välityksellä. Tästä menettelystä säädetään 12.9.2014 annetussa asetuksessa nro 132, sellaisena kuin se on muutettuna ja vahvistettuna laiksi 10.11.2014 annetulla lailla nro 162.

Menettelyssä tehdään ns. neuvottelusopimus (*convenzione di negoziazione*), jossa osapuolet lupaavat "tehdä vilpittömästi ja lojaalista yhteistyötä ratkaistakseen riita-asiansa sovinnossa". Jotta sopimus olisi pätevä, se on tehtävä kirjallisesti **yhden tai useamman lakimiehen avustuksella**. Sopimus voi koskea ainoastaan siirrettävissä olevia oikeuksia.

Toisin kuin sovittelussa aikaansaatu sopimus, avustetun neuvottelun avulla laadittu sopimus on jo itsessään **täytäntöönpanoasiakirja** (*titolo esecutivo*), jonka perusteella voidaan tehdä **tuomioistuimen määräämä kiinnitys** (*ipoteca giudiziale*).

Samoin kuin sovitteluun, myös avustettuun neuvotteluun osallistuminen voi olla joko pakollista tai vapaaehtoista.

Perheoikeudellisissa asioissa avustettuun neuvotteluun osallistuminen on aina vapaaehtoista.

Laissa säädetään **avustetusta neuvottelusta avio- ja asumuseron yhteydessä**, jolloin tavoitteena on saada aikaan asumus- tai avioeroa koskeva sovintoratkaisu tai muuttaa aiemmin vahvistettuja ehtoja.

Kun kyseessä on **aviopari, jolla ei ole alaikäisiä lapsia** (tai täysi-ikäisiä vajaanvaltaiseksi julistettuja lapsia), sopimus toimitetaan tarkastettavaksi toimivaltaisen tuomioistuimen syyttäjälle. Jos sopimuksessa ei ole ongelmia, syyttäjä ilmoittaa asianajajille, että sopimus voidaan hyväksyä.

Jos kyseessä on **aviopari, jolla on alaikäisiä lapsia** (tai täysi-ikäisiä vajaanvaltaiseksi julistettuja lapsia), sopimus on toimitettava 10 päivän kuluessa toimivaltaisen tuomioistuimen syyttäjälle, joka tarkastaa, että sopimus on lasten etujen mukainen. Jos arvio on myönteinen, syyttäjä hyväksyy sopimuksen. Muussa tapauksessa hän toimittaa sopimuksen tuomioistuimen puheenjohtajalle, joka kutsuu osapuolet koolle 30 päivän kuluessa.

Kun sopimus on tällä tavoin tehty ja hyväksytty, sillä on **samat oikeusvaikutukset kuin tuomioistuimien päätöksellä**, joka koskee avio- tai asumuseroa, ja se **korvaa** tällaisen päätöksen ja muuttaa siinä asetettuja ehtoja.

Avustettuun neuvotteluun voidaan turvautua 20.5.2016 annetun lain nro 76 voimaantulon jälkeen myös silloin kun kyseessä on **samaa sukupuolta olevien henkilöiden rekisteröity parisuhde**.

Päivitetty viimeksi: 04/02/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Kypros

Kyproksessa ei vielä ole lakisääteistä sovittelumenettelyä.

Päivitetty viimeksi: 13/05/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Latvia

Latvian tasavalta on hyväksynyt vaihtoehtoisten riidanratkaisukeinojen soveltamiseksi

sovittelua koskevan lain, joka tuli voimaan 18. kesäkuuta 2014.

Tuomioistuimen siviilioikeudellisia menettelyjä varten suosittelen sovittelumalli on ollut voimassa 1. tammikuuta 2015 alkaen. Tuomarilla on velvollisuus suositella menettelyn eri vaiheissa sovittelumahdollisuuden käyttöä (asian käsittelyn avaamisen jälkeen, asian käsittelyn valmistelun aikana ja alustavan kuulemisen aikana sekä asian käsittelyn kuluessa siihen asti, kunnes asiaperusteet on tutkittu).

Sovittelun edistämiseksi riidanratkaisukeinona on käynnistetty useita hankkeita:

1. *Tuomioistuinten järjestämät maksuttomat tapaamiset sovittelijan kanssa eli ns. sovittelutapaamiset, joita valtuutettujen sovittelijoiden yhdistys ("Sertificētu mediatoru padome") tarjoaa mm. perhesuhteisiin liittyvissä riita-asioissa*

Oikeusministeriö käynnisti 15. syyskuuta 2016 yhdessä valtuutettujen sovittelijoiden yhdistyksen kanssa pilottihankkeen, jonka yhteydessä jokaisella, joka on riidanratkaisuvaiheessa osana tuomioistuimessa käsiteltävää siviilioikeudellista menettelyä, on oikeus tunnin kestävään maksuttomaan tapaamiseen valtuutetun sovittelijan kanssa. Näitä tuomioistuimen suositamia sovittelupalveluja tarjotaan useissa tuomioistuimissa Riassa ja muualla Latviassa. Sovittelijan kanssa järjestettävään tapaamiseen osallistuville asianosaisille annetaan tietoa sovittelumenettelyn luonteesta, menettelyn kulusta ja sitä koskevista säännöistä. Lisäksi hankkeen yhteydessä arvioidaan mahdollisuutta ratkaista riita-asia sovittelulla.

2. *Maksuton sovittelu perhesuhteisiin liittyvissä riita-asioissa*

Valtion talousarvio-ohjelman puitteissa on ollut 1. tammikuuta 2017 alkaen mahdollista saada valtiolta tukea sellaisten vanhempien välisten riita-asioiden ratkaisemiseksi, joista on haittaa lasten eduille, ja perheenjäsenten välisten suhteiden parantamiseksi. Hankkeeseen osallistuvilla on oikeus viiteen maksuttomaan tapaamiseen valtuutetun sovittelijan kanssa. Asianosaisille ei koidu kustannuksia, vaan valtio maksaa kyseiset viisi ensimmäistä tapaamiskertaa (joista kunkin kesto on 60 minuuttia), jotka tapahtuvat valtuutetun sovittelijan ohjauksessa. Jos riita ei tule ratkaistuksi viiden tapaamisen aikana ja tarvitaan lisätapaamisia, asianosaiset vastaavat itse niiden kustannuksista. Valtuutetun sovittelijan ja sovittelijajärjestön tehtävänä on arvioida, kuka voi osallistua tähän hankkeeseen. Hanketta koskevia tietoja saa tuomioistuinten lisäksi paikallisviranomaisilta, sosiaalipalveluilta, perheoikeuksilta (*bāriņtiesa*) jne.

Hankkeen puitteissa on tarkoitus antaa tukea 300 perheelliselle pariskunnalle, jotta he voivat ratkaista perhesuhteisiin liittyviä riitoja ja erimielisyyksiä. Riidat voivat olla jo tuomioistuimessa vireillä olevia riitoja tai riitoja, joiden käsittely ei vielä ole alkanut. Tarkoituksena on avioliiton jatkumisen tukeminen tai ainakin riitojen ratkaiseminen siten, että lapsen vanhempien välinen suhde säilyy vähintään kohtalaisena ja että voidaan varmistaa, että he pystyvät jatkossa kommunikoimaan keskenään voidakseen sopia yhteisesti lapsen hoitoon liittyvistä kysymyksistä, lapsen kasvatuksesta ja koulunkäynnistä.

Luettele hankkeeseen osallistuvista valtuutetuista sovittelijoista on saatavilla seuraavassa osoitteessa: <http://serificetimediatori.lv>

Päivitetty viimeksi: 13/06/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Tämän sivun alkukielistä versiota [fr](#) on muutettu äskettäin. Päivitystä suomennetaan parhaillaan.

Seuraavat kielet ovat jo saatavilla.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Luxemburg

Sääntely

Perheasioiden sovittelusta säädetään sovittelusta siviilioikeudellisissa asioissa 24. helmikuuta 2012 annetulla lailla ja 25. kesäkuuta 2012 annetulla asetuksella. Niissä säädetään tuomioistuin- ja perhesovittelijan toimilupamenettelystä, sovittelua koskevasta koulutuksesta ja maksuttoman tiedotuskokouksen järjestämisestä. (Ks. Mémorial A n° 37, 5.3.2012, <http://legilux.public.lu/eli/etat/leg/loi/2012/02/24/n1/fo>).

Uuden siviiliprosessilain (Nouveau Code de procédure civile) 1251-1 §:n 2 momentissa säädetään, että tuomari voi ehdottaa osapuolille sovittelua, kun kyseessä on

- avio- tai asumusero tai rekisteröidyn parisuhteen purkaminen ja siihen liittyvä puolisoitten yhteisen omaisuuden selvittäminen ja jakaminen;
- elatusvelvoitteiden ja avioliitosta aiheutuvien kulujen jakaminen, lasten huolto ja vanhempainvastuu.

Menettely

Osapuolet voivat turvautua joko perinteiseen sovitteluun tai tuomioistuimessa tapahtuvaan perhesovitteluun. Perinteisen sovittelun voi aloittaa kumpi tahansa osapuoli mistä tahansa aiheesta ilman, että asiassa on aloitettu oikeudenkäynti- tai välimiesmenettelyä, ellei uuden siviiliprosessilain 1251-22 §:n 2 momentista muuta johdu. Sovittelumenettelyn yksityiskohdista sovitaan kirjallisesti sopimuksessa, jonka osapuolet ja sovittelija allekirjoittavat. Perinteisen sovittelun yhteydessä osapuolet voivat kääntyä joko oikeusministeriön valtuuttaman sovittelijan tai muun sovittelijan puoleen.

Kun tuomari saa käsiteltäväkseen jotakin uuden siviiliprosessilain 1251-1 §:n 2 momentissa mainittua aihetta koskevan riita-asian, hän voi ehdottaa osapuolille perhesovittelua. Hän määrää pidettäväksi maksuttoman tiedotuskokouksen, jota johtaa joko valtuutettu sovittelija tai muu sovittelija, joka on vapautettu valtuutusvaatimuksesta Luxemburgissa sillä edellytyksellä, että hän täyttää vastaavat tai olennaisilta osiltaan vertailukelpoiset vaatimukset jossakin toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa uuden siviiliprosessilain 1251-3 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaisesti. Seuraavista tapaamisista peritään 57 euron maksu (määrä vahvistetaan asetuksella). Tuomari vahvistaa sovittelun keston, joka voi olla enintään kolme kuukautta. Sovittelua voidaan kuitenkin jatkaa osapuolten suostumuksella. Vähävaraiset henkilöt voivat saada tukea tuomioistuimen määräämästä perhesovittelusta aiheutuvien kustannusten maksamiseen.

Sovittelussa aikaan saaduilla sopimuksilla on sama oikeusvoima kuin tuomioistuimen päätöksillä. Sovittelussa tehdyt sopimukset ovat täytäntöönpanokelpoisia Euroopan unionissa tietyistä sovittelun näkökohdista siviili- ja kauppaoikeuden alalla 21 päivänä toukokuuta 2008 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/52/EY nojalla riippumatta siitä, onko ne tehty ulkomailla vai kansallisella tasolla. Sopimus tai sen osa on täytäntöönpanokelpoinen sen jälkeen kun piirituomioistuimen presidentti on vahvistanut sen. Silloin kun riita-asia voidaan ratkaista perhesovittelussa, jonka on hoitanut oikeusministeriön valtuuttama sovittelija, tuomari tarkistaa paitsi sen, että sopimus täyttää yleisen järjestyksen asettamat vaatimukset, myös sen, että se on lapsen edun mukainen.

Luettelo valtuutetuista sovittelijoista:

http://www.mj.public.lu/professions/mediation_en_matiere_civile_commerciale/Liste_des_mediateurs_agrees.pdf

Tietoa sovittelusta siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa:

http://www.mj.public.lu/professions/mediation_en_matiere_civile_commerciale/

Päivitetty viimeksi: 18/04/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Unkari

Tietoa perheasioiden sovittelusta löytyy sivustolta [Sovittelu jäsenvaltioissa](#).

Päivitetty viimeksi: 11/12/2017

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Malta

Laki sovittelusta

Perhesovittelussa sovelletaan Maltaan lain 474 lukua [\(Chapter 474, Mediation Act\)](#).

Mitä sovittelu tarkoittaa?

Jos parilla on riitaa perheasioissa, apuun voidaan pyytää sovittelija, joka yrittää löytää sovintoratkaisun ilman muodollista menettelyä tuomioistuimessa. Maltaan lain mukaan sovittelu on pakollinen vaihe ennen kuin aviopari voi panna asumuseron vireille riita-asioita käsittelevän tuomioistuimen perheoikeuden jaostossa (*Civil Court, Family Section*).

Kuka voi toimia sovittelijana ja mikä on hänen asemansa?

Sovittelija yrittää auttaa osapuolia löytämään sovintoratkaisun. Hän on puolueeton ja riippumaton tuomioistuimen nimeämä henkilö. Joissakin tapauksissa osapuolet valitsevat sovittelijan itse maksua vastaan. Kaikki sovittelijat ovat ammatillisesti päteviä. Useimmat heistä toimivat myös perheterapeutteina, sosiaalityöntekijöinä tai asianajajina.

Jos osapuolet vievät asian oikeuteen, sovittelija ei voi missään tapauksessa antaa oikeuden edessä lausumaa siitä, mitä sovittelumenettelyn aikana on sanottu.

Kuka voi hakea sovittelua?

Sovittelua voidaan käyttää, kun

haetaan asumus- tai avioeroa (avioeroa voi hakea vasta kun puoliset ovat asuneet erillään vähintään neljä vuotta);

toinen osapuoli vaatii puolisoaan maksamaan elatusapua;

järjestellään avioliiton ulkopuolella syntyneitä lasta koskevia asioita, esimerkiksi hoitoa ja huoltajuutta, tapaamisoikeutta ja elatusapua;

muutetaan puolisoien aiemmin tekemää avioero- tai asumuserosopimusta;

muutetaan puolisoien välistä sopimusta lapsen hoidosta ja huoltajuudesta, tapaamisoikeudesta tai elatusavusta.

Perhesovittelua voivat hakea muutkin kuin avioliitossa olevat.

Miten sovittelumenettely alkaa ja mitkä ovat sen vaiheet?

Sovittelua hakevan osapuolen on lähetettävä tuomioistuimen kirjaajalle osoitettu kirje, jossa pyydetään lupaa aloittaa sovittelumenettely. Kirjeessä on ilmoitettava molempien osapuolten nimet ja osoitteet sekä vähintään kirjeen lähettäneen henkilön henkilökortin numero. Kirjeessä ei tarvita asianajajan allekirjoitusta. Kirje rekisteröidään maksutta perheoikeustuomioistuimen kirjaamossa.

Sovittelu voidaan aloittaa myös laatimalla ilmoitus. Tätä menettelyä käytetään kuitenkin vain silloin, kun molemmat osapuolet ovat jo yhtä mieltä useimmista oikeudellisista seikoista. Ilmoituksessa on muuten samat tiedot kuin edellä mainitussa kirjeessä, mutta osapuolet liittävät siihen myös lakimiestensä tai yhteisen notaarinsa laatiman sopimusluonnoksen. Ilmoituksen allekirjoittavat molemmat osapuolet ja heidän notaarinsa, tai osapuolten asianajajat ja notaari yhdessä.

Kirjeen tai ilmoituksen rekisteröinnin jälkeen nimitetään sovittelija tuomioistuimen vahvistamasta luettelosta. Osapuolet voivat myös sopia, että he valitsevat itse sovittelijan. Sovittelija pyytää postitse osapuolia saapumaan tuomioistuimeen kuultaviksi tiettyinä päivinä. Sovittelu järjestetään yksityisessä tilassa, ja paikalla ovat osapuolten lisäksi vain sovittelija ja osapuolten niin halutessa heidän asianajajansa. Sovittelu ei edellytä asianajajan läsnäoloa.

Sovittelija selvittää asianosaisten kanssa sovinnon mahdollisuutta. Jos sovittelija pitää puolisoien avioliiton tai parisuhteen jatkamista mahdollisena, hän voi lähettää osapuolet tapaamaan avioliittoneuvojaa. Tällöin sovittelu keskeytetään väliaikaisesti. Jos osapuolet katsovat, että avioliiton tai parisuhteen jatkaminen ei ole enää mahdollista, sovittelija yrittää auttaa osapuolia pääsemään yhteisymmärrykseen lasten huoltajuudesta ja omaisuuden jaosta.

Jos osapuolet saavuttavat yhteisymmärryksen, sovittelija laatii sopimuksen ja lukee sen osapuolille. Jos osapuolet hyväksyvät sopimuksen sisällön, sovittelija toimittaa sopimuksen virallisesti kirjaamoon tuomarin nähtäväksi. Jos tuomari hyväksyy sopimuksen, sopimuspuolet voivat tämän jälkeen tavata notaarin, joka julkaisee sopimuksen ja vahvistaa sen virallisesti.

Jos sopimuspuolet eivät saavuta yhteisymmärrystä, sovittelu todetaan päättyneeksi, ja osapuolet saavat luvan antaa asian tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Osapuolten on pantava asia vireille riita-asioita käsittelevän tuomioistuimen perheoikeuden jaostossa kahden kuukauden kuluessa siitä, kun sovittelu on päättynyt. Jos asiaa ei panna vireille määräajassa, menettely on aloitettava uudelleen alusta sovittelulla.

Mitä tapahtuu, jos toinen osapuoli asuu ulkomailla?

Rajatylittävällä riidalla tarkoitetaan riitaa, jossa vähintään yhden osapuolen kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka on Maltassa ja toisen osapuolen kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka toisessa jäsenvaltiossa sinä päivänä, jona osapuolet sopivat sovittelun käytöstä riidan syntymisen jälkeen, tuomioistuin päättää sovittelun aloittamisesta,

sovittelu on kansallisen lainsäädännön mukaan aloitettava, tai tuomioistuinnantaa päätöksen tai määräyksen, jos tällainen päätös tai määräys annetaan.

Tällaisessa tapauksessa henkilön, jonka kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka on toisessa valtiossa, on joko matkustettava Maltaan tai annettava Maltassa asiamiehenään toimivalle asianajajalle valtakirja asian hoitamista varten. Henkilön on kuitenkin menettelyn päätteeksi matkustettava Maltaan allekirjoittamaan asumuseroa koskeva sopimus. Joissakin tapauksissa henkilö, jonka kotipaikka tai vakituinen asuinpaikka on Maltassa, ei tiedä missä kumppaninsa asuu, koska tämä on esimerkiksi poistunut Maltasta tai ei ole muuten tavoitettavissa. Tällöin paikalla olevan osapuolen on esitettävä sovittelukirje, jossa hän toteaa asian valaehteisesti. Tämän jälkeen sovittelu todetaan päättyneeksi, ja asianomainen henkilö voi panna asian vireille tuomioistuimessa sen nimittämiä poissa olevaa osapuolta edustavia uskottuja miehiä vastaan.

Päivitetty viimeksi: 11/01/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Alankomaat

Sovittelu on aina mahdollista. Sitä käytetään erityisesti yksityis- ja julkisoikeudellisissa asioissa. Sovitteluun osallistuminen on vapaaehtoista. Alankomaissa valmistellaan parhaillaan lainsäädäntöä, jonka tarkoituksena on parantaa sovittelun laatua.

Sovittelijoita voi etsiä Alankomaissa useammasta rekisteristä. MfN on suurimpien sovittelua tarjoavien yhdistysten liitto, jolla on laaja sovittelijarekisteri. Rekisteriin hyväksytään ainoastaan sovittelijoita, jotka täyttävät tietyt tiukat laatukriteerit. Sovittelijoille on myös laadittu käytäntösäännöt. MfN:n sivustolla kerrotaan myös yleisesti sovittelusta ja sovittelijoista Alankomaissa.

Toinen merkittävä rekisteri on kansainvälinen ADR-rekisteri (ADR = vaihtoehtoinen riidanratkaisu). Rekisteristä voi hakea sovittelijoita, ja sivustolla on myös tietoa sovittelusta yleensä.

Alankomaissa on käynnistetty hanke, jossa edistetään sovittelua oikeudenkäyntimenettelyjen yhteydessä. Tämä tarkoittaa, että osapuolet saavat tietoa sovittelun mahdollisuudesta sen alioikeuden (*rechtbank*) tai muutoksenhakutuomioistuimen (*gerechtshof*) kautta, jossa heidän asiaansa käsitellään.

Muutoksenhakutuomioistuinn voi myös ohjata osapuolet vanhemmille tarkoitettuun neuvontapalveluun (*ouderschapsonderzoek*), jossa perheoikeudelliset riita-asiat pyritään ratkaisemaan sovittelun avulla.

Lisätietoa sovittelusta antavat myös oikeusaputoimisto (Juridisch loket) ja oikeusapulautakunta (Raad voor de rechtsbijstand).

Sovittelukustannuksiin voi saada tietyin edellytyksin (osittaista) oikeusapua.

Linkkejä

<http://www.nmi-mediation.nl/>

<http://www.adr-register.com/nl>

<http://www.rechtspraak.nl/hoe-werkt-het-recht/mediation-naast-rechtspraak>

<http://www.juridisch.nl/>

<http://www.rechtsbijstand.nl/>

Päivitetty viimeksi: 23/10/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Itävalta

Itävallassa tuomioistuimen on perheoikeudellisissa menettelyissä myötävaikutettava siihen, että osapuolet pääsisivät sopimusratkaisuun. Tätä varten se voi myös järjestää alustavan keskustelun sovittelusta tai suosittelua (riidattomia menettelyjä koskevan lain (*Außerstreitgesetz*) 107 §:n 3 momentin 2 kohta). Kahden eri kansalaisuuden edustajista tapauskohtaisesti – keskusviranomaisena toimivan oikeusministeriön ja yksityisten sovitteluyhdistysten avulla – muodostetut sovittelijatiimit täyttävät Itävallassa perhesovittelun vaatimukset.

Päivitetty viimeksi: 16/10/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Puola

Sovittelu perheoikeudellisissa sekä avio- tai asumuseroa koskevissa asioissa

Sovittelu on vapaaehtoisuuteen perustuva luottamuksellinen riidanratkaisumenetelmä, jossa osapuolet pyrkivät sovintoratkaisuun puolueettoman ulkopuolisen sovittelijan avulla. Osapuolet voivat itse valita, mitä kysymyksiä he haluavat käsitellä sovittelussa. Sovittelua voidaan käyttää esimerkiksi asioissa, jotka koskevat puolisoitten keskinäisiä kiistoja, eroon tai vanhempainvastuuseen liittyviä järjestelyjä, lasten tapaamista, perheen huoltoa, elatusapua sekä omaisuutta ja asumisjärjestelyjä. Sovittelussa voidaan sopia myös passin hankkimisesta lapselle, tämän opiskelua koskevista asioista, yhteydenpidosta muihin sukulaisiin sekä lapsen omaisuuden hallinnasta.

Sovittelun hyödyt

- Sovittelun avulla on helpompi päästä eroon kielteisistä tunteista ja ymmärtää omia ja toisen osapuolen tarpeita, mikä vähentää ristiriitatilanteeseen liittyvää henkistä painetta.

Miten sovittelu aloitetaan?

- Asiaa voidaan käsitellä sovittelussa ennen kuin se viedään tuomioistuimen käsiteltäväksi tai vasta sen jälkeen, tuomioistuimen päätöksellä.
- Kummassakin tapauksessa edellytyksenä on, että kumpikin osapuoli suostuu sovitteluun.
- Kumpikin osapuoli voi tehdä hakemuksen asian viemisestä sovitteluun milloin tahansa oikeudenkäyntimenettelyn aikana.

Kuka valitsee sovittelijan?

- Osapuolet voivat valita sovittelijan yhdessä, tai tuomioistuinn voi valita sovittelijan ensisijaisesti vakituisten sovittelijoiden luettelosta.

Kuinka kauan sovittelu voi kestää?

- Tuomioistuimen päätöksellä aloitettu sovittelu ei saisi kestää enempää kuin kolme kuukautta, mutta menettelyä voidaan jatkaa osapuolten yhteisestä hakemuksesta tai muusta perustellusta syystä, jos näin voidaan edistää sovintoratkaisuun pääsyä.

Sovittelun vaiheet

- Tuomioistuimen päätöksen saatuaan sovittelija ottaa yhteyttä osapuoliin ja sopii näiden kanssa tapaamisesta.
- Sovittelija selittää menettelyn periaatteet ja etenemisen ja kysyy osapuolilta, suostuvatko nämä sovitteluun.
- Sovittelussa osapuolet keskustelelevat sovittelijan läsnä ollessa. Sovittelija voi myös tavata osapuolia kahden kesken.
- Osapuolet voivat päättää lopettaa sovittelun.
- Sovittelu on luottamuksellista. Sovittelija ei saa paljastaa sovittelun yhteydessä saamia tietoja ulkopuolisille. Sovittelupöytäkirjassa ei arvostella osapuolia eikä näiden mielipiteitä.
- Sovittelija ei voi esiintyä todistajana sovittelun yhteydessä saamiensa tosiseikkojen osalta, paitsi jos osapuolet vapauttavat hänet salassapitovelvollisuudesta.

Millaiseen ratkaisuun sovittelussa voidaan päätyä?

- Sovittelu voi päättyä yhdessä aikaan saatuaan sovintoratkaisuun, jonka osapuolet allekirjoittavat.
- Avio- tai asumuseroa koskevilla asioilla sovittelu voi päättyä siihen, että puoliset tekevät sovinnon tai pääsevät muutoin asiassa yhteisymmärryksen tai laativat oikeudenkäyntiä varten yhtenevät kannat, joiden perusteella tuomioistuin ratkaisee asian.
- Sovittelija antaa osapuolille sovittelusta laaditun pöytäkirjan.
- Sovittelija toimittaa tuomioistuimelle sovittelusta laaditun pöytäkirjan ja sovintoratkaisun, jos sellainen on tehty.
- Tuomioistuimen vahvistama sovintoratkaisu on lainvoimainen samalla tavoin kuin tuomioistuimen antama ratkaisu, ja se päättää menettelyn.
- Tuomioistuin ei vahvista sovintoratkaisua, jos se on lain tai hyvän tavan vastainen tai jos sen tarkoituksena on kiertää lakia tai jos se on sisällöltään epäselvä tai ristiriitainen.
- Jos sovintoratkaisu on julistettu täytäntöönpanokelpoiseksi, mutta sitä ei ole pantu täytäntöön, sen täytäntöönpano voidaan antaa täytäntöönpanoviranomaisen tehtäväksi.
- Jos osapuolet eivät ole päässeet sovintoratkaisuun, he voivat viedä asiansa tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Mitä sovittelu maksaa?

Osapuolet vastaavat itse sovittelun kustannuksista. Kustannukset yleensä jaetaan, paitsi jos osapuolet sopivat toisin.

Osapuolet voivat hakea vapautusta sovittelun kustannuksista.

Asian tuloksesta riippumatta tuomioistuin voi vaatia osapuolta korvaamaan sovittelusta aiheutuneet kustannukset, jos tämä on kieltäytynyt sovittelusta ilman perusteltua syytä.

Jos asiassa päästään sovintoratkaisuun ennen oikeudenkäyntimenettelyn alkua, osapuoli saa oikeudenkäyntimaksut kokonaan takaisin.

Jos asiassa päästään sovintoratkaisuun myöhemmässä vaiheessa (oikeudenkäyntimenettelyn jo alettua), oikeudenkäyntimaksusta palautetaan 75 prosenttia.

Kun asia koskee avio- tai asumuseroa ja osapuolet tekevät sovinnon ensimmäisen oikeusasteen menettelyssä ja peruuttavat kanteen, kanteen nostamisen yhteydessä suoritettu oikeudenkäyntimaksu palautetaan kokonaan. Jos osapuolet tekevät sovinnon ennen kuin menettely toisessa oikeusasteessa on päättynyt, puolet muutoksenhakua varten suoritetusta oikeudenkäyntimaksusta palautetaan.

Tuomioistuimen ulkopuolisessa sovittelussa sovittelijan palkkion määrittää sovittelukeskus tai osapuolet sopivat siitä sovittelijan kanssa ennen sovittelun aloittamista.

Päivitetty viimeksi: 20/05/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Portugal

PERHESOVITTELU PORTUGALISSA

Sovittelun vapaaehtoisuus ja sopimuksen vahvistaminen

Portugalissa sovittelu on vapaaehtoista. Lapsiin tai puolisoihin liittyvää perheasiaa koskevan oikeusriidan osapuolet voivat sopia yhdessä julkisten tai yksityisten perhesovittelupalvelujen käyttämisestä. Myös tuomioistuin voi siirtää perheasian sovitteluun, mutta vain osapuolten suostuessa siihen.

Perhesovittelua voidaan käyttää joko ennen kuin asia viedään tuomioistuimen tai väestörekisteriviranomaisen (*Conservatória do Registo Civil*) käsiteltäväksi tai vasta vireillepanon jälkeen. **Perheasiaa koskeva sopimus on kuitenkin molemmissa tapauksissa vahvistettava ennen kuin se on täytäntöönpanokelpoinen.** Jos osapuolella on oikeudellinen edustaja, myös hän voi osallistua sovittelutapaamisiin. Laissa nro 29/2013 (annettu 19.4.2013) säädetään sovittelun yleisistä periaatteista.

Sovittelu tuomioistuimissa

Jos osapuolet kääntyvät **perhesovittelun puoleen ennen asian viemistä tuomioistuimeen** ja asiassa päästään sopimukseen, **sopimus on toimitettava väestörekisteriviranomaisen (*Conservatória do Registo Civil*) vahvistettavaksi.** Sovittelussa tehtävät sopimukset voivat koskea puolisoitten välisiä oikeusriitoja (esim. avioero, puolisoitten väliset elatusmaksut, perheen kodissa asuminen, entisen puolison sukunimen käyttö) tai lapsiin liittyviä oikeusriitoja (esim. avioerosopimukseen liitettävä vanhempainvastuuta koskeva sopimus tai täysi-ikäiselle lapselle maksettavaa elatusapua koskeva sopimus). Jos asia liittyy alaikäisiä lapsia koskevaan vanhempainvastuuseen, syyttäväviranomaisen (*Ministério Público*) on annettava sopimuksesta lausunto ennen kuin väestörekisteriviranomainen voi vahvistaa sopimuksen.

Jos perhesovittelun puoleen käännytään ennen asian viemistä tuomioistuimeen ja sen **ainoana tarkoituksena on sopia alaikäisiä lapsia koskevasta vanhempainvastuusta** (eikä asia liity avio- ja asumuserosopimukseen), osapuolten on pyydettävä toimivaltaista tuomioistuinta vahvistamaan sopimus.

Jos **perhesovittelua käydään samalla kun asia on jo pantu vireille tuomioistuimessa**, toimitaan seuraavasti:

Kun kanteen liittyy vanhempainvastuuseen (esim. huoltajuus, tapaamisoikeudet, alaikäisille maksettava elatusapu), asiaa käsitellään erityiskuulemisessa ja sovittelussa. Tuomari kutsuu ensin osapuolet koolle. Jos osapuolet eivät pääse tapaamisessa sopimukseen, tuomari keskeyttää kuulemisen kahdeksi tai kolmeksi viikoksi ja ohjaa osapuolet jompaankumpaan seuraavista menettelyistä: sovitteluun, jos osapuolet suostuvat siihen tai pyytävät sitä, tai erityiskuulemiseen, jonka perheasioihin erikoistunut tuomioistuimen yksikkö järjestää. Käsitellyä jatketaan keskeytysajan päätyttyä. Jos kummalla tahansa edellä mainituista keinoista on päästy sopimukseen asiassa, tuomari käy läpi sopimuksen ja vahvistaa sen. Jos sopimukseen ei ole päästy, asiaa aletaan käsitellä tuomioistuimessa varsinaisena riita-asiana.

Siviiliprosessilain (*Código de Processo Civil*) 273 §:n mukaan kaikissa siviilioikeudellisissa asioissa, joihin kuuluvat myös puolisoitten väliset riita-asiat (esim. avio- ja asumusero, puolisoitten ja entisten puolisoitten välinen elatusapu, perheen kodissa asuminen, kun alustavaa sopimusta ei ole), tuomioistuin voi keskeyttää asian käsittelyn ja siirtää sen sovitteluun, elleivät asianosaiset vastusta tätä.

Siviiliprosessilain 272 §:n 4 momentin mukaan osapuolet voivat myös yhdessä hakea käsitellyn keskeyttämistä kolmeksi kuukaudeksi ja kääntyä tällä välin omasta aloitteestaan perhesovittelun puoleen.

Jos sovittelussa päästään sopimukseen, kun asia on jo käsiteltävänä tuomioistuimessa edellä mainituissa tapauksissa, osapuolten on **pyydetävä tuomioistuinta vahvistamaan sopimus**.

Väestörekisteriviranomaisen (*Conservadores do Registo Civil*) toimivaltaan kuuluvissa perheasioissa osapuolten on päästävä sopimukseen jo ennen asian viemistä viranomaisen käsiteltäväksi. Muussa tapauksessa asia siirtyy tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tällaisissa tapauksissa osapuolten omasta aloitteesta tapahtuva sovittelu voi olla hyödyllistä ennen menettelyn aloittamista. Kun asia viedään väestörekisteriviranomaisen käsiteltäväksi, sen on asetuksen nro 272 /2001 (annettu 13.1.2001) 14 §:n 3 momentin mukaan tiedotettava avioeroa hakeville puolisoille perhesovittelupalveluista. Kun puoliset ovat hakeneet avioeroa yhteisestä sopimuksesta ja väestörekisteriviranomainen on käynnistänyt menettelyn asiassa, osapuolet voivat kyseisen säännöksen nojalla käyttää perhesovittelua päästäkseen taas sovintoon tai tarkistaakseen avioerosopimukseen liittyvää sopimusta vanhempainvastuusta, jos syyttäjäviranomainen (*Ministério Público*) tätä edellyttää.

Julkiset ja yksityiset sovittelupalvelut sekä sovittelun kesto ja kustannukset

Siviiliprosessilain (*Código de Processo Civil*) 272 §:n 4 momentissa säädetään periaatteesta, jonka mukaan **perhesovittelun tulisi kestää enintään kolme kuukautta**. Perhesovittelu voi kestää tätä pidempään ainoastaan poikkeuksellisissa ja perustelluissa tapauksissa.

Jos osapuolet käyttävät **yksityisiä sovittelupalveluja**, heidän on maksettava sovittelijan palkkio. Sovittelusta maksettava palkkio, säännöt ja aikataulu vahvistetaan sovittelupöytäkirjassa, jonka osapuolet ja sovittelija allekirjoittavat sovittelun alussa. Oikeusministeriö ylläpitää julkisista ja yksityisistä sovittelijoista luetteloa, josta osapuolet voivat valita haluamansa yksityisen sovittelijan. Luettelo julkaistaan internetsivulla <http://www.dgpj.mj.pt/sections/gral/mediacao-publica>.

Jos osapuolet haluavat käyttää **julkisia sovittelupalveluja**, heidän on otettava yhteyttä oikeuspolitiikan keskusvirastoon (*Direcção Geral da Política de Justiça*) kuuluvaan vaihtoehtoisesta riitojenratkaisusta vastaavaan yksikköön (*Gabinete de Resolução Alternativa de Conflitos*) ja varattava aika sovittelua edeltävään alustavaan tapaamiseen. Ajanvarauspyynnön voi esittää puhelimitse, sähköpostilla tai sähköisellä lomakkeella. Sovittelua edeltävässä alustavassa tapaamisessa osapuolet ja sovittelija allekirjoittavat sovittelupöytäkirjan. Siinä vahvistetaan sovittelun kesto, tapaamisaikataulu ja menettelyn säännöt.

Julkisen perhesovittelun kustannukset ovat 50 euroa osapuolta kohden riippumatta sovittelutapaamisten määrästä. Kummankin osapuolen on maksettava tämä 50 euron maksu sovittelun alussa. Osapuolet eivät maksa julkisessa sovittelussa sovittelijoiden palkkioita. Palkkiot maksaa oikeuspolitiikan virasto (*Direcção Geral da Política de Justiça*) lakisääteisen taulukon mukaan.

Julkisten sovittelupalvelujen piiriin kuuluvat tapaamiset voidaan järjestää oikeuspolitiikan viraston tiloissa tai osapuolten asuinkunnan tätä varten osoittamissa tiloissa.

Julkisessa sovittelussa osapuolet voivat valita sovittelijan viranomaisten laatimasta sovittelijoiden luettelosta. Jos osapuolet eivät valitse sovittelijaa, oikeuspolitiikan virastoon kuuluva vaihtoehtoisesta riitojenratkaisusta vastaava yksikkö osoittaa heille julkisten sovittelijoiden luettelosta sovittelijan, joka toimii osapuolten asuinpaikan lähellä. Yleensä sovittelijan nimittäminen tapahtuu sähköisesti.

Jos osapuolet saavat **oikeusapua**, se voi kattaa myös sovittelun kustannukset.

Rajat ylittävä sovittelu ja yhteissovittelu

Kun kyseessä on **rajat ylittävä riita**, eivätkä osapuolet voi osallistua tapaamisiin samassa paikassa, sovittelun helpottamiseksi voidaan käyttää videoneuvottelua.

Toisissa jäsenvaltioissa toimivat sovittelijat voivat rekisteröityä Portugalissa oikeusministeriön ylläpitämään perhesovittelijoiden luetteloon (joka sisältää julkisia ja yksityisiä sovittelupalveluja tarjoavat sovittelijat). Heidät voidaan myös valita julkisten perhesovittelijoiden luetteloon (julkisen tarjouskilpailun perusteella). Heihin sovelletaan molemmissa tapauksissa samoja ehtoja kuin portugalilaisiin sovittelijoihin.

Portugalissa **yhteissovittelu on sallittua** niin julkisessa kuin yksityisessäkin sovittelujärjestelmässä. Yhteissovittelua voidaan käyttää osapuolten pyynnöstä tai sovittelijan ehdotuksesta, jos sovittelija pitää yhteissovittelua parhaana keinona löytää sovintoratkaisu.

Hyödyllisiä linkkejä

Verkkosivuille <http://www.dgpj.mj.pt/sections/gral/mediacao-publica> on koottu asiaa koskevia tietoja: *linkki* sovittelua koskevaan Portugalin lainsäädäntöön; *linkki* julkisten ja yksityisten perhesovittelijoiden luetteloon; *linkki* perhesovittelua ja sovittelua yleisemmin käsitteleville tietosivuille. Julkisia perhesovittelupalveluja voi hakea soittamalla numeroon + 351 808 26 2000, sähköpostitse osoitteesta smf@gral.mj.pt tai täyttämällä verkkolomakkeen osoitteessa <http://smf.mj.pt/>.

Huomautus

Tämän tietosivun tiedot ovat luonteeltaan yleisiä. Ne eivät sido Portugalin yhteysviranomaista, Euroopan siviili- ja kauppaoikeudellista verkostoa, tuomioistuimia tai muita asianomaisia tahoja. Tässä esitettyjen tietojen lisäksi on aina perehdyttävä sovellettavaan lainsäädäntöön.

Päivitetty viimeksi: 28/01/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Romania

Sovittelun järjestämistä ja sovittelijan ammattia säännellään lailla nro 192/2006. Se sisältää yleisiä säännöksiä, säännöksiä sovittelijan toimesta (sovittelijan pätevydestä, sovittelijan aseman keskeyttämisestä ja lopettamisesta, sovittelulautakunnasta, sovittelijoiden toiminnan järjestämisestä ja harjoittamisesta, sovittelijan oikeuksista, velvollisuuksista ja vastuusta) ja sovittelumenettelystä (sovittelusopimusta edeltävästä menettelystä, sovittelusopimuksesta, sovittelun etenemisestä ja sovittelumenettelyn saattamisesta päätökseen) sekä erityissäännöksiä perhe- ja rikosoikeudellisista riita-asioista.

Osapuolet voivat osallistua istuntoon, jossa tiedotetaan sovittelun eduista esimerkiksi toimivaltaiseen tuomioistuimeen viedyssä riita-asiaissa.

Tiedotusistunnon pitänyt sovittelija antaa osallistumisesta todistuksen. Sovittelun etuja käsittelevän istunnon voi pitää myös tuomari, syyttäjä, oikeudellinen neuvonantaja, asianajaja tai notaari.

Sovittelussa ei käsitellä oikeuksia, jotka ovat luonteeltaan yksinomaan henkilökohtaisia, kuten henkilön asemaan liittyviä tai muita sellaisia osapuolten oikeuksia, jotka eivät perustu sopimukseen tai muuhun oikeustoimeen.

Sovittelu on kaikkien henkilöiden saatavilla tasavertaisesti rodusta, ihonväristä, kansallisuudesta, etnisestä taustasta, kielestä, uskonnosta, sukupuolesta, mielipiteistä, poliittisesta vakaumuksesta, varallisuudesta tai yhteiskunnallisesta asemasta riippumatta.

Sovittelu on yleishyödyllistä toimintaa. Sovittelijalla ei ole tehtävänsä suorittaessaan päätösvaltaa osapuolten saavuttaman sovinnon sisältöön, mutta hän voi auttaa osapuolia tarkistamaan sopimuksen lainmukaisuuden. Sovittelussa voi olla kaksi tai useampia osapuolia. Osapuolilla on oikeus valita sovittelija vapaasti. Sovittelijoita voi olla mukana yksi tai useampia. Oikeusviranomainen, välmiesoikeus tai muu lainkäyttötehtävää hoitava viranomainen tiedottaa osapuolille sovittelumenettelyn mahdollisuuksista ja eduista ja kehottaa osapuolia käyttämään sitä hyväkseen riita-asiansa ratkaisemisessa.

Osapuolet voivat pyytää julkista notaaria vahvistamaan aikaansaadun sopimuksen. Tällainen sovittelun tuloksena tehdyn sopimuksen vahvistava asiakirja on täytäntöönpanokelpoinen.

Sovittelusopimuksen osapuolet voivat pyytää tuomioistuimelta sopimuksen vahvistamista koskevaa päätöstä. Toimivalta kuuluu tällöin tuomioistuimelle, jonka tuomiopiiriin kuuluu kumman tahansa osapuolen koti- tai asuinpaikka tai paikka, jonka alueella sovittelusopimus on tehty. Päätös, jolla tuomioistuin vahvistaa osapuolten sopimuksen, tehdään suljetuin ovin. Se on täytäntöönpanokelpoinen.

Perheoikeudellisia riita-asioita koskevat erityissäännökset Sovittelulla voidaan ratkaista puolisoitten väliset erimielisyydet, jotka koskevat avioliiton jatkamista, yhteisten varojen jakamista, lasten huoltajuutta, lasten kotipaikan määrittämistä ja lapsille maksettavaa elatusapua. Sen avulla voidaan ratkaista myös muita puolisoitten välisiä erimielisyyksiä, jotka koskevat heidän lakisääteisiä oikeuksiaan. Osapuolten saavuttama sovittelusopimus asiassa tai riita-asiassa, joka koskee huoltajuutta, lapsille maksettavaa elatusapua ja lasten kotipaikan määrittämistä, on muodoltaan sovintoon perustuva tuomio (*hotărâre de expedient*). Puolisot esittävät yhteisymmärryksensä avioliiton purkamisesta ja avioeroon liittyvistä seikoista tuomioistuimelle, jolla on toimivalta määrätä avioero. Sovittelija valvoo, ettei sovittelun tulos ole lasten edun vastainen ja kannustaa vanhempia keskittymään ensisijaisesti lasten tarpeiden ja vanhempainvastuun täyttämiseen sen varmistamiseksi, ettei asumus- tai avioero haittaa lasten kasvua ja kehitystä.

Ennen sovittelusopimuksen tekemistä tai jo menettelyn aikana sovittelija pyrkii saamaan tietoonsa, onko osapuolten välinen suhde väkivaltainen ja onko tällä vaikutusta sovitteluun. Sovittelija päättää sen jälkeen, onko sovitteluratkaisu tällaisissa olosuhteissa tarkoituksenmukainen. Jos sovittelija saa sovittelun aikana tietoonsa tosiseikkoja, jotka vaarantavat lapsen normaalin kasvun ja kehityksen tai ovat vakavasti lasten edun vastaisia, hänen on käännyttävä toimivaltaisen viranomaisen puoleen.

Perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta annetussa asetuksessa nro 217/2003 on säännöksiä laitoksista, joiden tehtävänä on perheväkivallan ehkäiseminen ja torjunta ja riita-asian osapuolten ohjaaminen sovitteluun. Siinä säädetään myös perheväkivallan ehkäisemiseen ja torjuntaan erikoistuneista yksiköistä (esimerkiksi pahoinpitelijöille tarkoitetut tukikeskukset, joissa annetaan neuvonta- ja perhesovittelupalveluja ja joissa perheväkivaltatapaukset voidaan ottaa sovitteluun osapuolten pyynnöstä) sekä suojelijärjestyksestä ja rahoituksesta perheväkivallan ehkäisemisen ja torjunnan alalla.

Siviiliprosesseissa tuomari suosittelee osapuolille sovintoratkaisua ja pyrkii koko oikeudenkäynnin ajan saavuttamaan sellaisen.

Jos riita-asiassa on mahdollista käyttää sovittelumenettelyä, tuomari voi pyytää osapuolia osallistumaan tiedotusistuntoon, jossa käsitellään sovittelun etuja. Tuomari ottaa asian olosuhteet huomioon ja suosittelee osapuolille sovittelua missä tahansa vaiheessa oikeuskäsittelyä katsoessaan tämän tarpeelliseksi. Sovittelu ei ole osapuolille pakollinen.

Jos tuomari suosittelee sovittelua, osapuolet – mikäli ne eivät ole jo pyrkineet ratkaisemaan riita-asiaansa sovittelulla ennen asian viemistä oikeuteen – tapaavat sovittelijan saadakseen tietoa sovittelun eduista. Tämän jälkeen osapuolet päättävät, hyväksyvätkö ne riita-asian ratkaisemisen sovittelulla.

Jos osapuolet ovat asiasta samaa mieltä, tuomari vahvistaa niiden saavuttaman yhteisymmärryksen antamassaan tuomiossa.

Avioerohakemukseen voidaan liittää avioliiton purkamista ja tarvittaessa muita avioeroon liittyviä seikkoja koskeva yhteisymmärrys, jonka puolisoit ovat saavuttaneet sovittelumenettelyssä.

Lapsen oikeuksien suojelusta ja edistämisestä annettu laki nro 272/2004 sisältää lapsen oikeuksiin liittyviä säännöksiä (jotka koskevat kansalaisoikeuksia ja -vapauksia, vaihtoehtoisia perhe- ja kasvuympäristöjä, lapsen terveyttä ja hyvinvointia, koulutusta ja virkistys- ja kulttuuritoimintaa), väliaikaisesti tai lopullisesti muualla kuin vanhempiensa hoidossa oleviin lapsiin liittyviä erityissäännöksiä (jotka koskevat sijoittamista, kiireellistä sijoittamista, erityisvalvontaa ja erityissuojelutoimenpiteiden toteuttamisen seurantaa), lastensuojeluun liittyviä säännöksiä (jotka koskevat pakolaisia ja aseellisen konfliktin uhreja, rikosentekijöitä, jotka eivät ole teostaan rikosoikeudellisessa vastuussa, lastensuojelua tapauksissa, joihin liittyy väkivaltaa, heitteillejättöä ja hyväksikäyttöä taloudellinen hyväksikäyttö mukaan luettuna, huumeidenkäyttöä ja pahoinpitelyä, lapsia, joiden vanhemmat ovat ulkomailla töissä, sieppauksia ja ihmiskaupan eri muotoja), sekä säännöksiä keskus- ja paikallistason lastensuojelulaitoksista ja -palveluista, yksityisistä organisaatioista ja lastensuojelijärjestelmän rahoittamisesta.

Julkisella sosiaalihuollolla on velvollisuus toteuttaa tarvittavat toimenpiteet sellaisten riskitilanteiden havaitsemiseksi ajoissa, jotta voitaisiin estää lapsen ja hänen vanhempiensa erottaminen tai estää vanhempien väkivaltaista käytöstä ja perheväkivaltaa. Ennen kuin lapsi otetaan huostaan tai vanhempainoikeuksia rajoitetaan, laissa säädetty palvelut ja etuudet on toteutettava järjestelmällisesti siten, että erityisesti korostetaan vanhemmille tiedottamista, neuvontaa, terapiaa tai sovittelua palvelusuunnitelman pohjalta.

Päivitetty viimeksi: 24/01/2017

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Slovenia

Sloveniassa sovittelusta säädetään laissa sovittelusta siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa ([Zakon o mediaciji v civilnih in gospodarskih zadevah](#), ZMCGZ, Slovenian virallinen lehti 56/08), jota lain 2 §:n ensimmäisen momentin mukaan sovelletaan myös perheasioiden sovitteluun, kun on kyse vaatimuksista, joista osapuolet voivat vapaasti sopia ja päättää. Perhesuhteisiin sovelletaan myös lakia vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta ([Zakon o alternativnem reševanju sodnih sporov](#), ZARSS, Slovenian virallinen lehti 97/09 ja 40/12 – ZUJF). Sen mukaan tuomioistuimen on sallittava sovittelu osapuolten välillä.

Vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta annetun lain 22 §:n ensimmäisessä momentissa säädetään, että lasten ja vanhempien suhteita koskevissa riidoissa sovittelu on maksutonta, sillä sovittelijan matka- ym. kustannuksista vastaa tuomioistuin eivätkä osapuolet. Tämä koskee myös sovittelua tapauksissa, joissa lasten ja vanhempien suhteita koskevan riidan yhteydessä ratkaistaan myös puolisoitten välisiä aviovarallisuussuhteita.

Tuomioistuinten sovitteluohjelmissa toimivia sovittelijoita koskevien sääntöjen ([Pravilnika o mediatorjih v programih sodišč](#), Slovenian virallinen lehti 22/10 ja 35/13) 2 §:n mukaan tuomioistuin, joka vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta annetun lain nojalla pitää luetteloa sovittelijoista, päättää sovitteluohjelman tarpeiden perusteella, mikä on kullakin alueella luetteloon merkittävien sovittelijoiden enimmäismäärä. Perheasioiden sovittelussa tuomioistuimen on otettava luettelossa olevien sovittelijoiden määrästä päättäessään huomioon, että vanhempien ja lasten välisiä suhteita koskevassa sovittelussa voi olla kaksi sovittelijaa, joista toisella on valtion oikeudellinen tutkinto ja toisella psykologian tai muun vastaavan alan asiantuntemusta ja kokemusta.

Slovenian lainsäädäntö ei sisällä muita perheasioiden sovittelua koskevia säännöksiä. Siitä tullaan säätämään tarkemmin uudessa perhelaisissa.

Luettelo eri alueilla ja yksittäisissä tuomioistuimissa toimivista sovittelijoista on saatavilla yksittäisten tuomioistuinten ja oikeusministeriön verkkosivuilla.

Oikeusministeriö pitää vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta annetun lain nojalla keskusrekisteriä tuomioistuinten sovitteluohjelmiin osallistuvista sovittelijoista.

Linkkejä:

[Yleistä tietoa sovittelusta](#) (ei pelkästään perhesovittelusta)

[Sovittelijoiden keskusrekisteri](#)

Päivitetty viimeksi: 23/03/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Slovakia

1. Yleistietoa sovittelusta

Sovittelu perheoikeudellisissa asioissa perustuu Slovakiassa menettelyyn osallistuvien vapaaehtoisuuteen. Sovittelusta huolehtivat sovittelijat eivät ole perehtyneet erityisesti perheoikeuteen. Tuomioistuimien ei ole velvollinen määräämään tai suositteluun sovittelua käsiteltävän asian ratkaisemiseksi, mutta se voi kehottaa osapuolia yrittämään sovittelua asiassa.

2. Slovakian sovittelijoiden rekisteri

Sivustolta <http://www.komoramediatorov.sk/> löytyy Slovakian sovittelijoiden rekisteri, johon on koottu tiedot Slovakian sovittelijaliiton (*Slovenská komora mediátorov*) jäsenistä. Sivustolla <http://www.najpravo.sk/> sovittelijat luetellaan heidän toimipaikkansa mukaan piireittäin tai alueittain. Täydellinen rekisteri sovittelijoista, jotka ovat läpäisseet ammatillisen koulutuksen voidakseen toimia sovittelijana, löytyy Slovakian oikeusministeriön sivustolta <http://www.justice.gov.sk/>.

3. Tietoa sovittelusta yleensä ja erityisesti sovittelusta perheoikeudellisissa asioissa

Yleistä tietoa sovittelusta saa Slovakian sovittelijaliiton sivuilta <http://www.komoramediatorov.sk/> sekä sivustolta <http://www.najpravo.sk/>.

4. Tietoa Slovakian lainsäädännöstä

Sovittelusta perheoikeudellisissa asioissa ei ole vielä annettu erityistä lainsäädäntöä. Sovittelussa noudatetaan tällä alalla – samoin kuin kaikilla muillakin aloilla, joilla sovittelu on sallittu tuomioistuimen ulkopuolisen riidanratkaisukeinona – [lakia 420/2004 sovittelusta ja tiettyjen lakien muuttamisesta](#).

Päivitetty viimeksi: 10/07/2019

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Suomi

Suomessa on käytössä kolmenlaista sovitteluprosessia; 1) tuomioistuimen ulkopuolinen sovittelu, 2) tuomioistuimessa tapahtuva sovittelu itsenäisenä prosessina, ja 3) sovittelu osana lapsen huoltoa tai tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanoprosessia.

1. Tuomioistuimen ulkopuolinen sovittelu

Avoliittolain (234/1929) mukaan perheessä esiintyvät ristiriidat ja oikeudelliset asiat on ensi sijassa pyrittävä ratkaisemaan perheenjäsenten keskinäisissä neuvotteluissa ja sopimuksella. Mikä perhe tarvitsee ulkopuolista apua ristiriitojen selvittämisessä, he voivat kääntyä kuntien sosiaalilautakuntien järjestämän perheasiain sovittelun puoleen. Tavallisimmin perheasiainsovittelijoina toimivat tehtävään nimetyt kasvatusta- ja perheneuvolojen sekä muun sosiaalitoimen työntekijät. Perheasiainsovittelu on muusta sosiaali- ja perheneuvontatyöstä erillinen menettely, jonka tavoitteena on osapuolten välisillä keskusteluilla ja neuvotteluilla löytää ratkaisu heidän välisiinsä ristiriitoihin. Kuntien lisäksi sovittelua tarjoavat myös kirkon perheasioiden neuvottelukeskukset ja muut yhteisöt ja henkilöt, jotka ovat saaneet luvan harjoittaa sovittelutoimintaa.

Sovittelijan erityisenä tehtävänä on pyrkiä turvaamaan lapsen asema erossa. Sovittelija auttaa vanhempia järjestämään lapsen asiat sovinnollisesti. Se tarkoittaa sopimista muun muassa siitä, jääkö lapsi vanhempiensa yhteiseen huoltoon, kumman luona lapsi asuu ja miten lapsi tapaa sitä vanhempiaan, jonka luona hän ei asu, sekä siitä miten vanhemmat vastaavat lapsen elatuksesta. Jos vanhemmat pääsevät sopimukseen, sovittelija auttaa heitä sopimuksen tekemisessä. Jotta sopimuksesta tulisi täytäntöönpanokelpoinen, sovittelija ohjaa vanhempia vahvistuttamaan sopimuksensa lastenvalvojan luona. Vahvistettu sopimus rinnastuu oikeuden päätökseen.

Perheasioiden sovittelu on vapaaehtoista, luottamuksellista ja maksutonta. Perheasioiden sovitteluun voi hakeutua koko perhe, puoliset yhdessä tai puoliset erikseen.

2. Tuomioistuinsovittelu

Tuomioistuimessa voidaan sovittella lapsen huoltoa, asumista, tapaamisoikeutta ja elatusta koskevia asioita. (Laki riita-asioiden sovittelusta ja sovinnon vahvistamisesta yleisissä tuomioistuimissa, 394/2011, 10 §) Sovittelu on oikeudenkäynnistä erillinen menettely. Se on vapaaehtoista ja sen aloittaminen edellyttää kummankin vanhemman suostumusta. Sovittelu on oikeudenkäyntiä nopeampi ja edullisempi menettely.

Sovittelu tulee vireille, kun osapuolet pyytävät sovittelua tuomioistuimelta. Asia voidaan myös siirtää jo alkaneesta oikeudenkäynnistä sovitteluun. Sovittelun voi lopettaa missä vaiheessa tahansa. Sovittelijana toimii tuomari ja häntä avustaa asiantuntija, joka yleensä on psykologi tai sosiaalityöntekijä. Sovittelun osapuoli voi käyttää sovittelussa apuna omaa asianajajaa tai muuta avustajaa. Tuomioistuinsovitteluun voi saada myös valtion varoista maksettavaa oikeusapua avustajan palkkioihin. Tuomioistuinsovittelu on toteutettava siten, että lapsen etu turvataan. Harkitessaan, voidaanko sovinto vahvistaa, tuomioistuimen on otettava huomioon lait lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (361/1983) sekä lapsen elatuksesta (704/1975). Vahvistettu sovinto rinnastuu tuomioistuimen päätökseen tai tuomioon. Jos asiaa ei saada sovittua, asian käsittely päättyy tuomioistuimessa. Mikäli asia on siirretty sovitteluun oikeudenkäynnistä, sovittelun päätyttyä tuloksettomasti asia palautuu oikeudenkäyntiin.

3. Sovittelu täytäntöönpanoprosessissa

Tämä sovittelumuoto on käytettävissä ainoastaan silloin, kun toinen vanhempi on laittanut käräjäoikeudessa vireille täytäntöönpanoprosessin. Tällöin on siis jo olemassa oikeuden päätös, jota toinen vanhemmista ei ole noudattanut.

Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetun lain (619/1996) mukaan tuomioistuin pääsääntöisesti määrää sovittelijan, kun huollon tai tapaamisoikeuden täytäntöönpanosta on tehty hakemus tuomioistuimelle. Sovittelijana toimii tavallisesti lasten psykologiaan perehtynyt psykologi, lastensuojeluun perehtynyt sosiaalityöntekijä tai lastenvalvoja. Sovittelun tarkoituksena on edistää lapsen vanhempien tai muiden asianosaisten yhteistoimintaa lapsen hyvinvoinnin toteuttamiseksi. Sovittelija järjestää neuvottelun lapsen vanhempien kesken sekä keskustelee henkilökohtaisesti lapsen kanssa selvittääkseen tämän toivomukset ja mielipide, mikäli se on ikä ja kehitystaso huomioon ottaen mahdollista. Sovittelija laatii sovittelusta kertomuksen tuomioistuimelle. Jos sovittelu ei ole johtanut vanhempien välillä sopimukseen, antaa tuomioistuin asiassa ratkaisun mm. sovittelijan kertomuksen perusteella.

Tietoa sovittelijoista

Perheasiainsovittelun järjestäminen on kunnan sosiaalilautakunnan tehtävä. Kuntien yhteystietoja löytyy esimerkiksi: <http://www.kunnat.net/fi/Yhteystiedot/kunta-alan-yhteystiedot/kunnat/Sivut/default.aspx>

Suomen Asianajajaliitto on kouluttanut asianajajia sovittelijoiksi perheoikeudellisissa riita-asioissa:

http://www.asianajajaliitto.fi/asianajopalvelut/etsi_asianajaja

Tuomioistuinsovittelu kuuluu käräjäoikeuksille. Käräjäoikeuksien yhteystiedot löytyvät oikeushallinnon internet-sivuilta: <http://oikeus.fi/tuomioistuimet/karajaoikeudet/fi/index/yhteystiedot.html>

Tietoa sovittelusta

Oikeushallinnon internetsivuilla olevaa tietoa perheasiainsovittelusta: <http://oikeus.fi/fi/index/esitteet/perheasioidensovittelu.html>

Oikeusministeriön esite huoltoriitojen sovittelusta tuomioistuimissa:

<https://oikeus.fi/fi/index/esitteet/asiantuntija-avusteinenhuoltoriitojensovittelu.html>

Linkki englanninkieliseen esitteeseen: <https://oikeus.fi/fi/index/esitteet/asiantuntija-avusteinenhuoltoriitojensovittelu.html>

Terveyden ja Hyvinvoinnin laitos, Lastensuojelun käsikirja, perhe-asioiden sovittelu:

<https://www.thl.fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyoprosessi/erityiskysymykset/lapsen-asema-erotilanteessa/perheasioiden-sovittelu>

Suomen Asianajajaliiton sovintomenettely perheoikeudellisissa asioissa:

http://www.asianajajaliitto.fi/asianajopalvelut/sovintomenettely/sovintomenettely_perheasioissa

Suomen sovittelufoorumi:

<http://www.ssf-ffm.com/index.php>

Kansallinen lainsäädäntö

Erityistä perheasioiden sovittelua koskevaa lainsäädäntöä Suomessa on seuraavissa laeissa:

Avioliittolaki (234/1929):

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1929/19290234?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=avioliittolaki#O1L5>

Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta (361/1983):

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1983/19830361>

Laki lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta (619/1996):

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19960619>

Laki riita-asioiden sovittelusta ja sovinnon vahvistamisesta yleisissä tuomioistuimissa (394/2011)

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110394>

Päivitetty viimeksi: 08/02/2018

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

Rajat ylittävä perhesovittelu - Ruotsi

Sovittelu perheasioissa

Ruotsin lainsäädännössä on yleisenä lähtökohtana, että lapsen kannalta sopuratkaisu on paras. Säännöstö onkin siksi laadittu niin, että vanhemmat yritetään ensisijaisesti saada sopimaan lapsia koskevista kysymyksistä.

Keneen otetaan yhteyttä?

Sosiaalitoimella on erityisvastuu, ja se mm. kutsuu vanhemmat yhteistyökeskusteluun (*samarbetssamtal*). Näiden keskustelujen tarkoituksena on, että vanhemmat pääsevät yhteisymmärrykseen. Ks. lisätietoja [yhteistyökeskustelusta](#). Jos vanhemmat pääsevät sopuratkaisuun, se voidaan kirjata sopimukseen, jonka sosiaalitoimi hyväksyy. Myös tuomioistuimilla on vastuu siitä, että ensisijaisesti pyritään pääsemään vanhempien väliseen sopuratkaisuun. Jos se ei onnistu, tuomioistuin voi päättää yhteistyökeskustelusta tai sovittelusta.

Milloin sovittelua voidaan käyttää ja missä asioissa sen käyttö on yleisintä?

Tuomioistuimissa tapahtuvaa perhesovittelua on ajateltu käytettävän esim. tapauksissa, joissa yhteistyökeskustelu ei ole tuottanut tulosta, mutta pidetään edelleen mahdollisena, että vanhemmat voivat päästä sopuun lapsia koskevista kysymyksistä.

Onko sovittelussa noudatettava erityisiä sääntöjä?

Tuomioistuin päättää, kuka sovittelijaksi määrätään. Päätös sovittelun aloittamisesta ei sinänsä edellytä vanhempien suostumusta, mutta sovittelijan voi olla vaikea hoitaa tehtävänsä, jos jompikumpi vanhemmista suoranaisesti vastustaa sovittelijan määräämistä. Sovittelija päättää tuomioistuimen kanssa yhteistyössä, miten sovittelu järjestetään. Sovittelijoille ei ole mitään erityisiä menettelysääntöjä.

Tiedotus ja koulutus

Sovittelijoille ei ole mitään valtakunnallista koulutuselintä.

Paljonko sovittelu maksaa?

Sovittelijalla on oikeus kohtuulliseen korvaukseen työstään, ajastaan ja kuluistaan. Korvauksen maksaa valtio.

Päivitetty viimeksi: 25/01/2017

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.